

STATISTIKA&MY

MĚSÍČNÍK ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU

02/2016 - ROČNÍK 6

CIZINCI V ČR

19

VÝVOJ POČTU CIZINCŮ V ČR

20

STATISTIKA OBĚHOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ

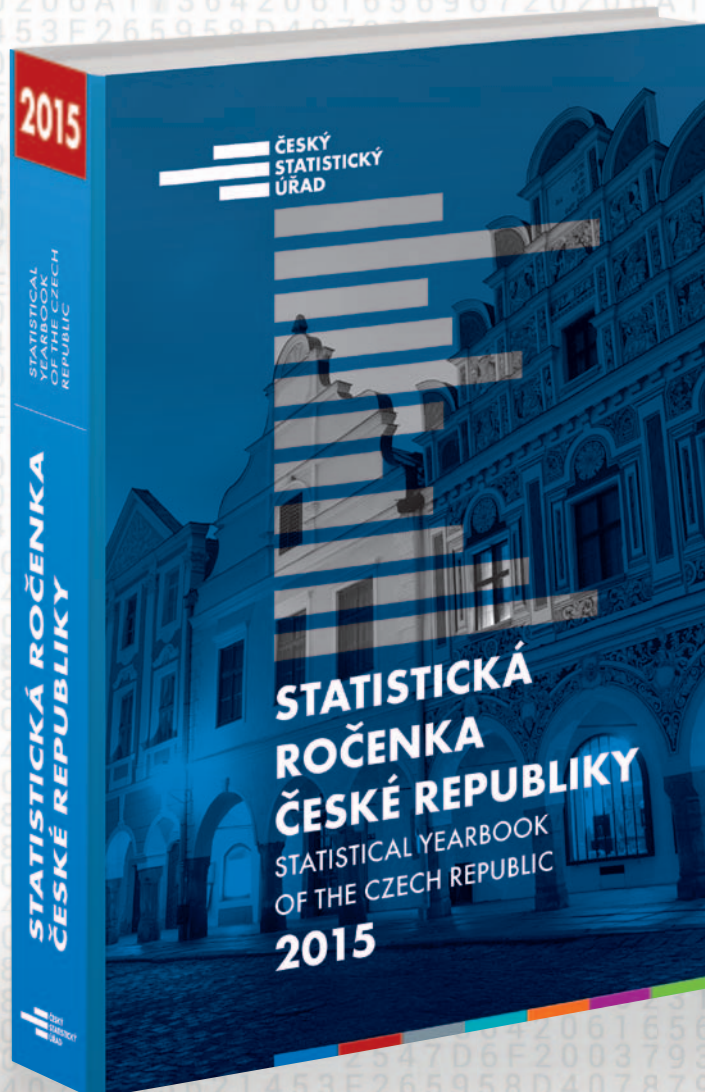
4

ZAOSTŘENO NA ŽENY, NA MUŽE

36

STATISTICKÁ ROČENKA ČESKÉ REPUBLIKY 2015

AKTUÁLNÍ ČÍSELNÝ PORTRÉT ČESKÉ REPUBLIKY
TITUL ČSÚ VÁS UVEDE DO EKONOMICKÉHO, SOCIÁLNÍHO
A KULTURNÍHO KONTEXTU. PODÁVÁ INFORMACE I O OCHRANĚ
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A USPOKOJOVÁNÍ POTŘEB OBČANŮ ČR
V ROCE 2014. KROMĚ TIŠTĚNÉ VERZE JE ROČENKA K DISPOZICI
I NA CD A NA WEBOVÝCH STRÁNKÁCH ČSÚ.

RÁDI VYŘÍDÍME VAŠE OBJEDNÁVKY
ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD
ODDĚLENÍ INFORMAČNÍCH SLUŽEB
NA PADESÁTÉM 81, 100 82 PRAHA 10
TEL.: 274 052 733, FAX: 274 054 070
E-MAIL: OBJEDNAVKY@CZSO.CZ

www.czso.cz/rocenka_CR

Editorial

Úkolem ČSÚ jako ústředního orgánu státní správy České republiky je získávání a zpracování údajů pro statistické účely, stanovení metodiky statistických zjišťování a zajištění zpracování i zveřejňování údajů. Když Český statistický úřad letos v lednu rozeslal Oznámení o zpravodajské povinnosti vůči ČSÚ, ptali se mnozí respondenti, jako každý rok, proč si úřad vybral právě jejich firmu. Odpovědi přináší vrchní ředitelka sekce obecné metodiky a registrů Pavla Trendová.

Všechna získaná data od právnických a fyzických osob použije ČSÚ k sestavení souhrnné statistické charakteristiky vývoje národního hospodářství, zpracování analýz či k projekci demografického vývoje. Tato data, která jsou zdarma zveřejněna na www.czso.cz, poslouží nejen státním orgánům, ale i odborné a laické veřejnosti jako podklady pro jejich další práci.

V úvodním příspěvku předsedkyně ČSÚ Ivy Ritschelové a vedoucí oddělení statistiky životního prostředí Miloslavy Veselé naleznete příklad využití statistických dat pro rozhodovací procesy jak na nadnárodní, tak i národní úrovni. Dočtete se, že nové návrhy Evropské komise, týkající se oběhového hospodářství, významně ovlivní odpadové hospodářství ČR.

Jako hlavní téma přinášíme velmi aktuální pohled na statistické údaje o cizincích v ČR. Kromě informací o vývoji počtu cizinců se na stránkách Statistika&My například dozvíte, kdo a proč u nás žádá o přechodný pobyt, kdo se vzdělává na tuzemských školách, kolik jsme udělili státních občanství nebo jaké jsou rozdíly mezi pojmy cizinec, uprchlík a azylant.

Přeji vám inspirativní čtení všech příspěvků v časopisu ČSÚ.

Michal Novotný
šéfredaktor

Statistika oběhového hospodářství **4**

UDÁLOSTI

Výpisy referenčních údajů z registru osob při změně **7**

Statisticy začali šetřit životní podmínky domácností **9**

Proč ČSÚ vybral zrovna vaši firmu? **10**

UDÁLOSTI ZE SVĚTA

2016: Mezinárodní rok luštění **13**

ROZHOVOR

Bez správné interpretace čísel se špatně rozhoduje **14**

STATISTIKA ODVĚTVÍ

Ubytovatelé hlásí rekordy **16**

MAKROEKONOMIKA A FINANCE

S volnými místy není v Česku problém **18**

TÉMA

Vývoj počtu cizinců v ČR **20**

Cizinci vzdělávající se na českých školách **22**

Počty udělených státních občanství v ČR **24**

Kdo a proč u nás žádá o přechodný pobyt **25**

ROZHOVOR

Už teď jsem v ráji **28**

ANALÝZA

Chuť cestovat s věkem neklesá **30**

Odliv peněz z ČR je jeden z nejsilnějších v Unii **32**

TRH PRÁCE A SOCIÁLNÍ STATISTIKY

V Evropě mají práci, nezaměstnanost klesá **34**

DO KNIHOVNY

Zaostřeno na ženy, na muže **36**

Statistika oběhového hospodářství

Evropská komise vyslala do světa jasný vzkaz: Musíme se naučit nakládat se zdroji rozumnějším způsobem, než je tomu doposud. Balíček opatření nazvaný Uzavření cyklu představuje cílovou podobu oběhového hospodářství a stanovuje mimo jiné nové recyklační cíle. Podpoří tím technologické změny zpracování, třídění a úprav odpadů? A jaká je úloha oficiální statistiky v celém procesu?

Iva Ritschelová, předsedkyně ČSÚ, Miloslava Veselá, vedoucí oddělení statistiky životního prostředí

Český statistický úřad aktivně sleduje procesy týkající se oběhového hospodářství. Co si lze pod tímto pojmem představit? Jedná se o systém účinnějšího využívání zdrojů v souladu se zásadami udržitelnější výroby a spotřeby. Poselství Evropské komise členským zemím v tzv. balíčku oběhového hospodářství ze dne 2. prosince 2015 je jednoznačné: Chceme-li podpořit udržitelný rozvoj společnosti, musíme opustit model „vytěžím → vyrobím → použiji → vyhodím“ a najít postupy, které by v systému co nejdéle udržely suroviny, jež by byly opětovně využívány. Konečným cílem je minimalizovat objem vyprodukovaného odpadu a zároveň snížit čerpání a využívání nových zdrojů.

Zmíněný balíček oběhového hospodářství se konkrétně skládá z revidovaných směrnic v oblasti odpadů a uceleného Akčního plánu k oběhovému hospodářství. Návrhy týkající se odpadové legislativy přitom předpokládají vyšší míru recyklace, omezení skládkování a efektivnější nakládání s odpady. Akční plán pak stanoví řadu opatření, jejichž realizace by napomohla uzavřít cyklus oběhového hospodářství. Týkájí se celého životního cyklu výrobku, tj. od výroby a spotřeby, přes nakládání s odpady až po využití druhotných surovin.

Optimalizace životního cyklu

Životní cyklus výrobku je podle Akčního plánu dělen do pěti fází. První z nich je výroba, kde je potřeba akcentovat požadavky zejména na trvanlivost, opravi-

Model oběhového hospodářství

Zdroj: Evropská agentura pro životní prostředí

telnost a recyklovatelnost. Další fází je spotřeba, kde Komise usiluje o důkladnější prosazování dlouhodobějších záruk, kromě jiného i pomocí programu

Třetí fází představují procesy nakládání s odpady, přičemž prioritním cílem je výrazně podpořit recyklaci odpadů a snížit množství odpadů

Návrhy týkající se odpadové legislativy předpokládají vyšší míru recyklace, omezení skládkování a efektivnější nakládání s odpady.

Horizont 2020. Jedná se o rámcový program pro výzkum a inovace EU, platný pro období 2014 až 2020, zaměřený kromě jiného na identifikaci problémů spojených se zastaráváním výrobků.

ukládání na skládkách. V rámci čtvrté a páté fáze, tj. v procesu zpracování a využití druhotných materiálů, bude Evropská komise mimo jiné navrhnout revidované nařízení o hnoji-

vech, nová opatření k usnadnění opětovného využívání vody a další rozvoj nedávno vytvořeného informačního systému o surovinách.

Ať už je balíček jakkoliv kritizován, je zřejmé, že systémy odpadového hospodářství v členských státech budou muset podstatně odpovědněji sledo-

odpadového hospodářství jak na národní, tak na krajské úrovni.

Rozhodovací procesy ve všech uvedených oblastech přitom vyžadují dobrou informační základnu. V řadě případů k tomu slouží statistiky Českého statistického úřadu.

ČSÚ již od roku 2011 ve svém statistickém šetření o odpadech v reakci na potřeby oběhového hospodářství zjišťuje také množství vyprodukovaných druhotných surovin.

Akční plán obsahuje i další opatření týkající se prioritních oblastí, mezi které patří otázky plastů, potravinového odpadu, primárních surovin či biomasy.

Diskuze

V souvislosti s vyhlášením balíčku o oběhovém hospodářství již proběhla řada diskuzí. Část odborníků jej však považuje za velmi obecný či málo ambiciózní. Komise totiž vyhlásila jako cíl recyklace 65 % komunálních odpadů, přestože dříve prosazovala cíl vyšší o 5 p. b. Bude však záležet na Evropském parlamentu, jak se postaví nejen k původně navrhovanému podílu recyklace, ale i k dalším vytyčeným cílům.

vat zejména třídění a úpravu odpadů, včetně úprav směsných odpadů. V případě odpadového hospodářství České republiky se dosažení příslušných cílů neobejde bez významných změn.

Řada důležitých kroků směrem k oběhovému hospodářství byla na národní úrovni již učiněna. Patří k nim například aktivity Ministerstva průmyslu a obchodu, které se podílelo na přijetí Politiky druhotných surovin ČR v září 2014. V roce následujícím pak vláda přijala Akční plán na podporu zvyšování soběstačnosti ČR v surovinových zdrojích substitucí primárních zdrojů druhotnými surovinami. Ministerstvo životního prostředí kromě jiného vyvíjí řadu aktivit v oblasti aktualizace plánů

Monitoring dat

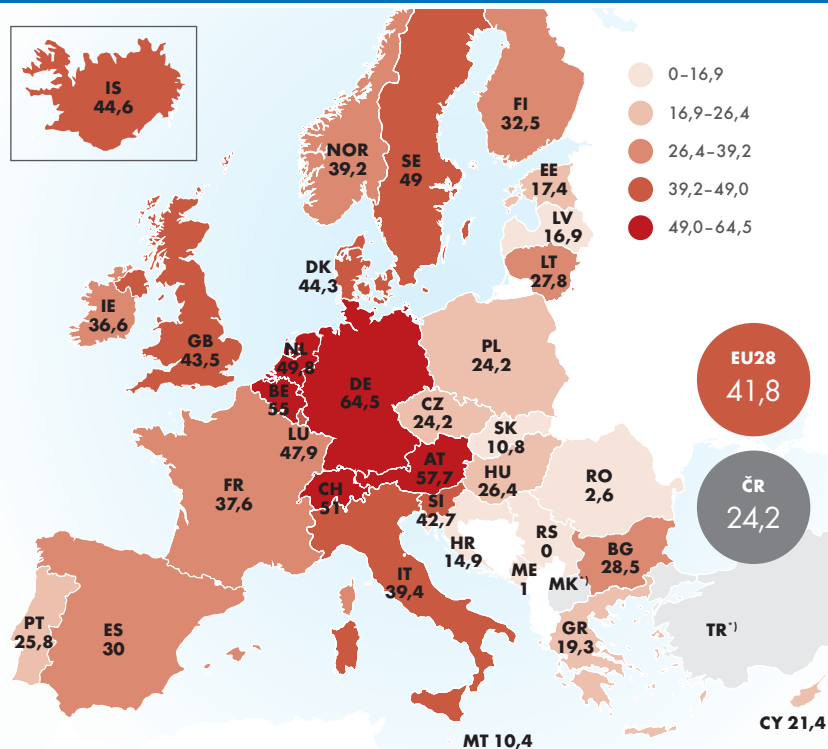
Žádné změny není objektivně možné realizovat bez kvalitních podkladových informací. Proto je Český statistický úřad v této oblasti již řadu let aktivně zapojen, a to nejen na národní, ale i na celoevropské úrovni. V úzké spolupráci s Eurostatem a dalšími národními statistickými úřady vyhodnocuje stávající statistická šetření a rozvíjí systém monitoringu dat potřebných k hodnocení trendů ve všech výše uvedených oblastech.

Mimořádně důležitá je i skutečnost, že Akční plán k oběhovému hospodářství zcela explicitně klade důraz na tvorbu jediného zdroje informací, jímž je výhradně evropský statistický systém. Hlavním cílem je přitom zabezpečení dostupnosti harmonizovaných a nezávislých statistik, což je nezbytné vzhledem k charakteru celé problematiky.

Pro evropskou statistiku bude důležité, jak se dokáže vyrovnat s problematikou sledování toků materiálů a surovin v rámci ekonomik. ČSÚ již od roku 2011 ve svém statistickém šetření o odpadech v reakci na potřeby oběhového hospodářství zjišťuje také množství vyprodukovaných druhotných surovin. V této oblasti je třeba učinit další kroky. Evropská unie totiž ve své rámcové směrnici o odpadech pojmenovává pouze proces, kdy odpad přestává být odpadem. Legislativní zakotvení definice druhotné suroviny dosud chybí.

Určitá očekávání jsou v současnosti spojena s připravovaným národním zákonem o odpadech, který by umožňoval v oblasti evidence vyčlenit z režimu odpadů komodity, jež jsou využívány jako suroviny pro další výrobu. Připomínkové řízení k návrhu zákona není dosud ukončeno. Věříme tomu, že nejen pro producenty a zpracovatele odpadů a druhotných surovin, ale i pro všechny aktéry podílející se na realizaci i informačním zachycení oběhového hospodářství budou připravované legislativní změny v tomto ohledu přínosem. ■

Míra recyklace komunálního odpadu v roce 2013 (v %)

Pozn.: ¹⁾ Údaje nejsou k dispozici.

Zdroj: Eurostat

- Ve dnech 9.–12. února se předsedkyně ČSÚ Iva Ritschelová zúčastnila 28. zasedání ESSC v Lucemburku. Tématem souvisejícího workshopu byla mimo jiné Víze 2020 nebo implementace nařízení o evropské statistice.

- Dne 18. prosince 2015 bylo v částce 148 Sbírky zákonů zveřejněno sdělení ČSÚ č. 348/2015 Sb. o zavedení Klasifikace oborů vzdělání (CZ-ISCED-F 2013) s účinností od 1. ledna 2016. Obory vzdělání zavedené touto klasifikací nahrazují obory vzdělání z Mezinárodní klasifikace vzdělání – ISCED97 zavedené sdělením ČSÚ č. 358/2007 Sb.

- Místopředseda ČSÚ Marek Rojíček a ředitel sekce makroekonomických statistik Jaroslav Sixta navštívili v polovině ledna slovenský statistický úřad v Bratislavě, kde se slovenskými statistiky jednali například o revizní politice národních účtů.

- ČSÚ v loňském roce navštívilo pět školních exkurzí. Celkem 106 studentů si tak od zaměstnanců Úřadu vyslechlo informace o procesech zjišťování, zpracování a prezentace statistických údajů.

- Dne 16. ledna 2016 proběhly volby do deseti obcí. Více na <http://bit.ly/1K9M3Kc>.

- Výstava Příběh statistiky, která byla v měsíci lednu instalována v Krajské vědecké knihovně v Liberci, se stane putovní a bude k vidění i v dalších knihovnách v Libereckém kraji, například v Turnově, v Jablonci nad Nisou, v Semilech nebo České Lípě.

Kdo o nás hledá údaje, už není tajemstvím

Od 9. února 2016 zaslá zdarma Správa základních registrů roční výpisy o využívání údajů v registru osob. Právnícké osoby a fyzické podnikající osoby s aktivní datovou schránkou obdrží za kalendářní rok 2015 seznam orgánů veřejné moci, které využívaly jejich referenční údaje. Výpis má informativní charakter. Tato služba vyplývá ze zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech. Pokud výpis o využívání údajů obsahuje vyšší počet záznamů, bude doručen v několika na sebe navazujících datových zprávách. V případě, že osoba zapsaná v registru osob má zájem o Záznam o využívání údajů v registru osob a nemá zříze-

nou datovou schránku, může požádat o vyhotovení výpisu na kontaktním místě CzechPOINT. Takto získaný výpis je však zpoplatněn, proto doporučujeme na místě předem ověřit počet stránek výpisu.

Pokud by měl příjemce pochybnosti o oprávněnosti přístupu uvedených subjektů k jeho referenčním údajům, může se obrátit přímo na příslušný subjekt s žádostí o poskytnutí doplňujících informací na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Je potřebné upozornit, že referenční údaje registru osob jsou až na výjimky údaji veřejnými. Ve výpisech se mohou objevit i záznamy, které plynou z chyb při připojování orgánů veřejné moci k registru osob. V reálném provozu se automaticky zaznamenávají všechny dotazy na referenční údaje.

Členská schůze a Jarní workshop České statistické společnosti

V pondělí 18. ledna 2016 se v budově ČSÚ v pražských Strašnicích uskutečnila členská schůze České statistické společnosti. Její účastníky přivítal místopředseda statistického úřadu Marek Rojíček. Připomenul dosavadní spolupráci ČSÚ a České statistické společnosti.

V odborné přednášce Patrécie Martinková z Ústavu informatiky Akademie věd České republiky se podělila o své zkušenosti v interdisciplinárním výzkumu z University of Washington, který byl mimo jiné zaměřen na participativní výuku základních statistických kurzů společných pro různé nestatistické obory. Její vystoupení vyvolalo mezi účastníky schůze živou diskuzi.

V úterý 22. března 2016 se v zasedací síni ČSÚ (Na padesátém 81, Praha 10, metro Skalka) uskutečnil Jarní workshop České statistické společnosti věnovaný biostatistice.

Více na <http://bit.ly/1QSUhWo>.

O dopadech změn v české krajině na konferenci Venkov 2016

Ve čtvrtek 4. února 2016 se na půdě Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze (PřF UK) uskutečnil již devátý ročník konference Venkov 2016. Akce se zúčastnili také zástupci ČSÚ. Za KS ČSÚ v Hradci Králové to byla Věra Varmužová, vedoucí oddělení informačních služeb a správy registrů. Akce, které se letos zúčastnilo více než 120 zástupců z akademického světa, výzkumných institucí, ústředních orgánů státní správy, krajů, místních akčních skupin či obcí, se konala pod záštitou Výzkumného centra rurální geografie PřF UK v Praze – RURAL. Letošní seminář byl zaměřen na zkoumání vývoje i současnosti českého zemědělství a krajiny, na environmentální, ekonomické a sociální dopady změn v české krajině.

Konferenci moderoval a s prvním příspěvkem vystoupil Radim Perlín z PřF UK v Praze.

Více na <http://geography.cz/>.

Výpisy referenčních údajů z registru osob při změně

Od 28. ledna 2016 se začaly zdarma zasílat právnickým osobám a podnikajícím fyzickým osobám, které mají v registru osob zapsanou datovou schránku, výpisy referenčních údajů z registru osob při změně referenčního údaje.

Michal Čigáš, vedoucí oddělení rozvoje a metodiky registrů

Tato služba vyplývá ze zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů, konkrétně z ustanovení § 14 odstavce 5: „Dojde-li ke změně referenčního údaje v základním registru, zašle bez zbytečného odkladu správce základního registru osobě uvedené v odstavci 3 (pozn. red.: Osoba, o které jsou tyto údaje vedeny), které se tato změna týká, má-li zřízenou a zpřístupněnou datovou schránku, bezplatně výpis referenčních údajů z příslušného základního registru do datové schránky.“

Pokud tedy dojde ke změně některého údaje vedeného v registru osob, obdrží osoba do datové schránky výpis s ná-

Výpis má pouze informativní charakter, nutné jej někam zasílat nebo na něj reagovat.

zvem Výpis referenčních údajů z registru osob při změně referenčního údaje, který bude obsahovat všechny údaje, jež o ní registr osob vede. Pro osobu má pouze informativní charakter a slouží jí pouze

ke kontrole údajů vedených v registru osob. V žádném případě není nutné jej někam zasílat nebo na něj reagovat.

V případě, že některý z referenčních údajů není v souladu se skutečným stavem, je potřebné se obrátit na editora příslušného údaje.

Seznam editorů údajů registru osob najdete na <https://bit.ly/1LaOCa3>.

Nesprávně zapsaný údaj do registru osob lze reklamovat způsobem uvedeným na <http://bit.ly/1mQHwy2>. Český statistický úřad ani Správa základních registrů nemají oprávnění měnit údaje v registru osob. ■

Hledáte statistické informace?

NAVŠTIVTE ÚSTŘEDNÍ STATISTICKOU KNIHOVNU A PRODEJNU ČSÚ

library.czso.cz

Jediná statistická knihovna v České republice vám nabízí ucelený fond českých i zahraničních statistických publikací. V prodejně si můžete zakoupit publikace, CD nosiče a časopisy, které vydává Český statistický úřad.

OTEVÍRACÍ DOBA

po a st: 8–17 hodin
út a čt: 9–12 a 13–15 hodin
pá: 9–12 hodin

KDE NÁS NAJDETE

v přízemí budovy Českého statistického úřadu:
Na padesátém 81, Praha 10
(vedle stanice trasy Metra A Skalka).

[WWW.CZSO.CZ](http://www.czso.cz)

PŘESTANEME SLEDOVAT INTERNETOVÉ PRODEJNY?

Jan Ernest

ředitel sekce
produkčních statistik

Z aktuálních dat ve statistice maloobchodu za rok 2015 ční jeden zajímavý údaj. Tržby podniků provozujících maloobchod prostřednictvím internetu nebo zásilkové služby meziročně vzrostly o úctyhodných 19,7 %. Vyšší meziroční růsty byly přitom zaznamenány spíše v jiných měsících než těch, které předcházejí vánočním svátkům, kdy standardně nastává největší prodejní eldorádo. Prodej přes internet se tedy stává běžnou součástí našich životů. Jak to jenom skončí? Kupodivu možná tak, že statistika přestane tyto údaje zveřejňovat.

Letos jsme oslavili 8. výroční platnosti klasifikace CZ-NACE, která poprvé do názvu příslušného odvětví doplnila slova „prostřednictvím internetu“. Předchozí klasifikace OKEČ i její

mezinárodní předobraz byly navrženy ještě v dobách, kdy typická představa o dálkovém obchodu mimo kamenné prodejny zahrnovala listování v tištěném barevném katalogu. I následně doplnění internetu do názvu klasifikační třídy představovalo vlastně jen drobnou změnu bez vlivu na obsah položky. Internetová stránka je přece také takový barevný katalog.

Jenže dnes už je situace jiná. Klasické kamenné obchody startují svoje e-shopy, aby udržely krok s dobou, a dříve typičtí internetoví prodejci budují rozlehlé showroomy čili „osahávnárny“, jak by se asi po česku dalo nejlépe říct. Na dálku lze nakoupit i dříve nemyšlitelné zboží, třeba čerstvé potraviny. Internetový prodej se stá-

vá standardním prodejním nástrojem a exotické začíná být, pokud ho někdo nevyužívá. Jednou přestane mít smysl se jím samostatně zabývat.

My statistici revize klíčových mezinárodních klasifikací vlastně příliš nemilujeme. Spousta práce, složitých přepočtů, plačících děti bez rodičů a na konci rozmrzelí uživatelé, kteří si na nové pořádky zvykají roky. Jenže právě díky takovým změnám se statistika snaží zůstat relevantní. Pokud tedy jednou internetový obchod zmizí, bude to znamení, že vše je v naprostém pořádku. Mraky složitých tabulek, statistických konceptů a záhadných klasifikací mají totiž jednoduchý cíl – být kvalitním, a tedy co možná nejuvěrnějším obrazem světa kolem nás.

KAM CIZINCI PATŘÍ A KDO PATŘÍ DO CIZINCŮ?

Daniel Chytil

vedoucí oddělení pracovních sil,
migrační a rovných příležitostí

Aktuální a přehledné výstupy za cizince naleznete na internetových stránkách ČSÚ v průřezových statistikách. Proč zrovna tam? Protože je najdeme v mnoha oblastech statistiky, přitom stojí trochu stranou. Patří do obyvatelstva, často jsou ekonomicky aktivní, vzdělávají se, čerpají zdravotní péči a okrajově se objevují i ve statistice kriminality. Cizinci jsou tedy prezentováni jako samostatná kategorie, ale zároveň jsou součástí většiny sociálních statistik. Odpovídá to našemu národnímu pojetí, kdy statistiky mezinárodní migrace jsou součástí Konceptu integrace cizinců a je snaha datově podchytit nejrůznější aspekty jejich života v ČR. Evropská migrační statistika by pochopitelně ráda měla obdobně statisticky pokryté migranty

ve všech členských zemích, ale vzhledem k nesnadné srovnatelnosti a harmonizaci zdrojů dat to není v dohledné době realizovatelný cíl. Proto požaduje alespoň data o jejich obvyklém pobytu podle stavů a toků. Žádoucí informace o míře integrace do majoritních společností, o sociálních a ekonomických podmínkách jejich života, které nejsou dostupné z administrativních zdrojů dat, se snaží čerpat z výsledků výběrových šetření, které však mají zejména v zemích s nízkým zastoupením cizinců omezenou vypovídající schopnost.

Za cizince považujeme osobu, která není občanem ČR. Spadají pod cizince v poslední době tolik viditelní běženci? Ano, ale prezentováni jsou obvykle odděleně. Nepohybují se v zavedeném

migračním schématu povolení ke vstupu (v případě zemí s vízovou povinností) a pobytu, ale přicházejí s úmyslem požádat o ochranu před nebezpečím, které jim v jejich zemi původu hrozí. Proto jsou statistiky o počtech žadatelů o mezinárodní ochranu a o řízení o jejím udělení prezentovány samostatně.

Nesmíme zapomenout na cizince, kteří přestanou být cizinci tím, že získají občanství ČR. Premiérově je jim v časopise věnován samostatný článek, zaměřený na dopady nové právní úpravy na udělování občanství. Další příjemnou novinkou pro čtenáře je dostupnost údajů o účelech pobytu za cizince ze třetích zemí s povoleným přechodným pobytem, což je jediná skupina cizinců, za které máme souhrnné informace o tom, co je do ČR přivádí.

Statistickí začali šetřit životní podmínky domácností

Český statistický úřad zahajuje pravidelné šetření životních podmínek a příjmů domácností. Terénní zjišťování bude jako každoročně probíhat na území všech krajů, a to od 6. února do 5. června. Odborně proškolení zaměstnanci ČSÚ navštíví celkem 11 tis. domácností.

Petra Báčová, tisková mluvčí ČSÚ

Cílem šetření, které se uskuteční formou osobního rozhovoru tazatelů ČSÚ s respondenty, je získat aktuální data pro hodnocení sociální a ekonomické situace obyvatel České republiky. „Výsledky jsou velmi cenným a hojně využívaným zdrojem informací o změnách ve složení domácností a o výši a struktuře jejich příjmů. Ukazují ale i vývoj podílu populace ohrožené chudobou a sociálním vyloučením,“ vysvětluje předsedkyně ČSÚ Iva Ritschelová. Na národní úrovni se výsledky uplatňují mimo jiné při přípravě nástrojů sociální politiky státu a jsou jedinečným podkladem pro hodnocení jejího dopadu na životní úroveň

občanů. Umožňují rovněž mezinárodní srovnání, jelikož do šetření je zapojeno 32 evropských zemí.

Poslední šetření na jaře 2015

Šetření životních podmínek se koná pravidelně. Naposledy proběhlo na jaře 2015.

„Podle jeho předběžných výsledků se příjmová situace českých domácností nadále zlepšuje. Čisté příjmy na osobu se v roce 2014 oproti předchozímu roku průměrně zvýšily o 4 900 Kč a dosáhly tak 158 200 korun,“ uvádí Michaela Brázdilová z oddělení sociálních šetření ČSÚ. Po očištění o průměrnou míru inflace

za rok 2014 představoval tento růst reálné zvýšení příjmů meziročně o 2,8 %.

Zohledňuje se nárůst mediánu příjmů

Míra ohrožení příjmovou chudobou se vloni meziročně mírně zvýšila na 9,8 %. Tento nárůst byl způsoben posunem hranice ohrožení příjmovou chudobou, která automaticky zohledňuje nárůst mediánu příjmů.

Konkrétní hranice ohrožení příjmovou chudobou představovala například pro jednotlivce 10 240 Kč za měsíc, pro dvojici dospělých osob 15 359 Kč za měsíc, pro jednoho rodiče s dítětem mladším 13 let 13 331 Kč za měsíc a pro partnery se dvěma dětmi mladšími 13 let 21 503 Kč za měsíc.

Díky práci bylo lépe

Ke zlepšení životních podmínek českých domácností přispěl i pokles počtu domácností s nízkou pracovní intenzitou, ve kterých v roce 2015 žilo téměř o 60 tisíc osob méně než v předchozím roce.

Podle evropského souhrnného indikátoru, který kombinuje všechna tři výše popsaná hlediska životní úrovně domácností, došlo k poklesu míry ohrožení chudobou a sociálního vyloučení meziročně o 1,2 p. b. V roce 2015 dosahovala úrovně 13,7 % osob. Česká republika si tak stále drží pozici mezi zeměmi s nejnižší hodnotou tohoto indikátoru v Evropské unii. ■

Míra materiální deprivace*) v České republice v roce 2015 (v %)	
	Podíl osob z populace
Neočekávaný výdaj ve výši 9 700 Kč	35,9
Týdenní dovolená	32,3
Jíst maso obden	11,1
Auto	8,5
Dostatečně vytápěný byt	4,9
Platit různé pravidelné platby a splátky	4,5
Pračka	0,4
Telefon	0,2
Barevná televize	0,1
Domácnosti s alespoň 4 položkami	5,2

*1 Pozn.: Míra materiální deprivace, měřená podílem osob, jejichž domácnosti si z finančních důvodů nemohou dovolit nejméně 4 z 9 uvedených položek, se v roce 2015 meziročně snížila o 1,5 p. b. na hodnotu 5,2 % osob.

Zdroj: ČSÚ

Proč ČSÚ vybral zrovna vaši firmu?

Český statistický úřad rozeslal letos v lednu podnikatelům, obecním a krajským úřadům, neziskovým, vládním a finančním institucím, ministerstvům aj. Oznámení o zpravodajské povinnosti vůči ČSÚ. Úřad tak dal na začátku roku na vědomí, že daný subjekt – respondent musí v roce 2016 vyplnit jeden nebo více statistických výkazů.

Pavla Trendová, ředitelka sekce obecné metodiky a registrů

Aby Oznámení nebylo anonymní, je vždy signováno zástupcem úřadu. V letošním roce padla tato úloha na mne. A tak dostávám mnoho reakcí typu: „Proč zrovna má firma byla vybrána?“.

Těmto respondentům odpovídám, že statistika sice pracuje s výběry, ty ale mají svá pravidla. Výběrové soubory jsou definovány každý rok. Respondenti se rozdělí do skupin podle zadaných kritérií, kterými jsou odvětví, počet zaměstnanců, výše obrátu nebo výměra zemědělské půdy. Z těchto skupin se pak vybírají konkrétní respondenti.

V posledních letech se uplatňuje zásada koordinace výběrových souborů a rotace výběrů. Při ní platí, že respondent je vybrán buď do čtvrtletního, nebo do ročního odvětvového zjišťování, kam je zařazen na dva až pět let. Poté bude zpravodajské povinnosti k danému zjišťování zproštěn. Plošně jsou vždy osloveni významní respondenti, kteří mají více než dvacet, padesát či sto zaměstnanců, případně vysoký obrát.

Pozastavení činnosti je třeba hlásit

Základem kvalitního výběru je aktuální seznam respondentů vedený v registru ekonomických subjektů (RES). Registr má tu výhodu, že je napojen na registr osob, což je základní registr státní správy. Ten je každodenně aktualizován z editačních míst, například z obchodního rejstříku. Pokud se mě tedy respondent zeptá: „Proč jste mě vybrali, když jsem svou činnost utlumil?“, odpovídám, že pokud jeho činnost není v ob-

Aplikace DANTE WEB obsahuje všechny druhy kontrol. Výkaz může vyplňovat i více zaměstnanců firmy po přidělení vlastních hesel.

chodním rejstříku pozastavena, pak se tato informace nedostane ani do RESu. Firma tedy může být vybrána pro zjišťování, protože je považována za aktivní.

Na otázku: „A k čemu potřebujete tolik dat?“, říkám, že většina informací, která se zpracovává na základě statistického výkaznictví, je požadována předpisy Evropské unie. Za jejich neplnění mohou být České republiky vyměřeny sankce. Také mnoho právních předpisů České republiky je postaveno na statistických informacích, například o zaměstnanosti.

Máme pro vás metodickou pomoc

Český statistický úřad vnímá zátěž respondentů, proto se jim snaží vyplňování výkazů co nejvíce ulehčit. Vždy je jim nabídnuta metodická pomoc.

Také doporučujeme využívat inteligentní PDF formulář. Obsahuje základní kontroly správnosti vyplnění. Zaslání se zdarma zpět do datové schránky úřadu nebo na e-mail.

Druhou preferovanou možností je využití aplikace DANTE WEB, která obsahuje všechny druhy kontrol. Výkaz může vyplňovat i více zaměstnanců firmy po přidělení vlastních hesel.

Dosud bylo odesláno asi 102 tis. Oznámení, z toho 82 tis. do datových schránek. V dalším období budou do datových schránek rozeslány PDF výkazy. Poštou budou doručeny papírové formuláře těm respondentům, kteří datové schránky nemají (papírové formuláře lze samozřejmě zaslat na vyžádání všem). Na závěr ještě důležitá poznámka: Český statistický úřad nepožaduje elektronický podpis, ani zaslání orazítkovaného výkazu. ■

Jediný odborný recenzovaný demografický časopis v České republice zařazený v Seznamu českých recenzovaných neimpaktovaných periodik a v citační databázi Scopus. Vychází od roku 1959 a vydává jej Český statistický úřad. Vychází 4x ročně, od roku 2011 tři čísla česky a jedno číslo anglicky. Časopis je zveřejňován na internetu v elektronické podobě v době vydání jeho tištěné verze.

4

LUDEK ŠIDLO – MARTIN NOVÁK – MARKÉTA KOCOVÁ – PAVEL BARTOŇ
PHYSICIANS IN THE CZECH REPUBLIC: A DEMOGRAPHIC PERSPECTIVE

LUDMILA FIALOVÁ – KLÁRA HULÍKOVÁ TESÁRKOVÁ – BARBORA KUPROVÁ
AN ANALYSIS OF THE BIRTH INTERVALS OF MARRIED WOMEN IN JABLONEC NAD NISOU FROM THE 17TH TO 19TH CENTURY: A CONTRIBUTION TO RESEARCH ON FERTILITY PATTERNS

TOMÁŠ FIALA – JITKA LANGHAMROVÁ
THE IMPORTANCE OF BENJAMIN GOMPertz FOR THE ANALYSIS OF MORTALITY PATTERNS

czso.cz/demografie_revue

327 Kč/ROČNÍ PŘEDPLATNÉ

- Mezi zeměmi OECD je největší rozdíl ve mzdách mužů a žen v Jižní Koreji (36,6 %), Estonsku a Japonsku (26,6 %). V ČR je rozdíl 16,1 %, což je stále nad průměrem OECD (15,3 %). Oproti tomu na Novém Zélandu a v Belgii se mzdy mužů a žen liší o méně než 6 %. Více na <http://bit.ly/1P48GBJ>.

- V EU28 je téměř 8 mil. osob zaměstnáno na pozicích IT specialistů, čtyři z pěti jsou muži. Podíl žen mezi IT specialisty se pohybuje od 11 % v Lucembursku až po 32 % v Bulharsku. Více na <http://bit.ly/1T82qsq>.

- Letošní projevy klimatického jevu El Niño mohou podle odhadů FAO dosáhnout až dvakrát větší intenzity než v roce 1997, kdy způsobil katastrofální záplavy na západě Spojených států a následné sesuvy půdy, sucha v Indonésii či rozsáhlé požáry v Austrálii. FAO přináší podrobný propočtení možných dopadů především v zemědělství. Více na <http://bit.ly/1Npf2o2>.

- Důvody k návštěvě Finska? Pro většinu cizinců, kteří v této zemi tráví dovolenou, to podle zjištění finského statistického úřadu jsou sněžná krajina, Laponsko a architektura. Mezi cizinci je nejnavštěvovanější Oblastní muzeum Laponska, kde dokonce počet zahraničních návštěvníků převyšuje počet domácích turistů. Více na <http://bit.ly/1nN2nq7>.

- Podle předběžných údajů německého statistického úřadu rostla v uplynulém roce ekonomika našeho západního souseda o 1,7 %, což je více než průměrný růst HDP za posledních 10 let (1,3 %). Více na <http://bit.ly/1RPIJb1>.

Rakousko: Dovolená na pláži už tolik netáhne

V roce 2015 uvedla pětina Rakušanů jako důvod letní dovolené „pláž a koupání“, což bylo o více než 3 p. b. méně než před 10 lety. Hlavní prázdninovou destinací zůstala Itálie, kam míří téměř čtvrtina (23 %) Rakušanů, následovalo Chorvatsko, které bylo cílem pro šestinu (17 %) letních pobytů, a Německo, kam z Rakouska mířil na dovolenou zhruba každý sedmý (14 %). S podstatně menším podílem následují Řecko, Španělsko a Turecko. Zájem o zmíněné destinace se v poledních

deseti letech nevyvíjel stejně, největším skokem bylo Německo (+4,6 p. b.), naopak do Řecka mířilo rakouských turistů méně (-1,9 p. b.). Více než dva ze tří z celkového počtu prázdninových pobytů si Rakušané zajišťují a organizují sami bez pomoci cestovních kanceláří či agentur. Pokud se rozhodnou trávit dovolenou v cizině, obejde se bez cestovní kanceláře více než polovina z nich.

Hlavním dopravním prostředkem na cestě za zážitky zůstává osobní auto (66 % celkových cest, 52 % zahraničních), zvýšil se zájem o dopravu vlakem, naopak letadlo použilo méně dovolenkářů.

Více na <http://bit.ly/1PhZmIO>.

Velká Británie: Jaká je šance dožít se stovky?

Čím jste mladší, tím větší šanci máte dožít se 100 let, tvrdí britští statistici. Podle populační projekce statistického úřadu Velké Británie se letos v ostrovním království narodí 783 tis. dětí, z nichž 248 tis., tedy každé třetí, se dožije stovky. I do budoucna se počítá s tím, že naděje dožití se bude u mužů

a u žen lišit, takže mezi stoletými bude více žen než mužů. Šance letos narozené dívky, že oslaví 100. narozeniny, je 35%, u chlapců je to 28 %. Je zvykem, že každému oslavenci posílá královna gratulaci. V roce 1983 jich rozeslala 3 tis., v letošním roce to už bude více než čtyřikrát tolik. Pokud se i nadále tato tradice udrží, bude to pro budoucího panovníka značně náročné. V roce 2039 už totiž bude psát již více než 83 tis. gratulací ke 100. narozeninám.

Více na <http://bit.ly/1J6z8IK>.

Nizozemsko: Bankrotů v loňském roce ubylo

Přestože se počet podniků, které v Nizozemsku v prosinci loňského roku zbankrotovaly, meziměsíčně zvýšil, ve srovnání se stejným obdobím roku 2014 bankrotů o pětinu ubylo.

Celkový měsíční počet prosincových bankrotů byl dokonce nejnižší za posledních sedm let. Avšak při zohlednění pracovních dnů u soudů, které o úpadku rozhodují, bylo tohoto minima dosaženo už o čtyři měsíce dříve, v srpnu 2015.

Podobně jako v roce 2014, tak i v roce 2015 se úpadek týkal nejčastěji podniků, které se zabývaly obchodem. Dále z důvodů platební neschopnosti či předlužení končily nejčastěji podniky poskytující finanční služby. Roční počet bankrotů se v uplynulém roce snížil ve všech odvětvích ekonomiky, přičemž k největšímu poklesu došlo ve zpracovatelském průmyslu (o 32 %). Mezi podniky, které poskytují různé specializované služby, jakými jsou například účetní či právní poradenství, projekční kanceláře či reklamní agentury, se počet bankrotů meziročně snížil o 29 %.

Více na <http://bit.ly/1SRvs70>.

2016: Mezinárodní rok luštěnin

Organizace pro výživu a zemědělství (FAO) vyhlásila rok 2016 Mezinárodním rokem luštěnin. Navázala tak na rok 2013, který byl Mezinárodním rokem quino. Akce tenkrát zpopularizovala pseudoobilovinu tak důkladně, že světový trh s quinoou téměř zkolaboval. Podaří se i letos podpořit pěstování luskovin a dostat více luštěnin na talíře strávníků?

Eva Kačerová, odbor vnější komunikace

Od začátku 60. let minulého století se produkce základních potravin, jakými jsou pšenice, kukuřice a rýže, zdvoj- až ztrojnásobila. U sóji došlo k nárůstu dokonce na osminásobek. Avšak ostatních luskovin se dnes na světě pěstuje jen asi o 60 % více než před 50 lety, kdy jejich produkce dosahovala 44 mil. tun. V Asii jsou dominantními luskovinami fazole a cizrna, v Severní Americe jsou na poli nejčastěji hrách a čočka, ve Střední a Jižní Americe převažují fazole a v Austrálii lupina a cizrna. V Evropě jsou nejvíce pěstovanou luskovinou hrách a bob.

Sója, sója, sója

Vůbec nerozšířenější luskovinou je sója, která se však z hospodářského hlediska často řadí mezi olejniny. Celosvětová výměra sóji by podle odhadu ministerstva zemědělství USA z října 2015 měla v letošním roce meziročně mírně stoupnout, a to téměř o 3 % na 121,4 mil. ha. Produkce dosáhne rekordních 320,5 mil. tun, což představuje nárůst o 0,5 % oproti loňskému roku. Světová spotřeba sóji letos přesáhne 310 mil. tun. Zásoby sóji tak překročí hranici 85 mil. tun a dosáhnou nového rekordu. V současné době produkují nejvíce sóji USA, Brazílie, Argentina, Čína a Indie.

Čtvrtina luskovin roste v Indii

Dlouhodobě největším pěstitelem luskovin (bez sóji) je Indie, odkud pochází více než čtvrtina (18 mil. tun) celosvětové

produkce. V Indii vyroste téměř třikrát více luskovin než v Myanmaru, kterému patří druhé místo. Zemědělci se na indickém subkontinentu zaměřují především na pěstování cizrny, která představuje téměř polovinu produkce. Tato země se zároveň řadí i na první místo ve spotřebě luštěnin. Indie je tak i jejich největším světovým dovozcem při celkovém objemu dovážených luštěnin okolo 4 mil. tun, z toho polovina připadá na hrách. Ten se přitom dováží zejména z Kanady, která je hlavním světovým vývozcem nejen hrachu ale i čočky, fazolí a cizrny.

Naopak Čína své pozice na trhu s luštěninami postupně vyklízí. Zatímco na začátku 60. let minulého století byla čínská produkce 8,5 mil. tun, v roce 2014 už to byla méně než polovina. A přestože se s rostoucí životní úrovní mění stravovací návyky jejich obyvatel, kteří místo bílkovin rostlinného původu stále častěji volí masitou stravu, dostala se Čína z pozice čistého exportéra luštěnin do pozice čistého importéra. Zatímco v Číně jejich spotřeba klesá, v Evropě se opět stávají moderní potravinou. V Evropské unii je s více než polovičním podílem nejvíce

pěstovanou luskovinou hrách, následuje bob s necelým desetiprocentním podílem. V menší míře se pak pěstují lupina, fazole, čočka a vikev.

A jak nám chutnají?

Podle FAO se průměrná roční spotřeba luštěnin v různých oblastech světa pohybuje od 2 kg do 20 kg na osobu. Světový průměr se pohybuje dlouhodobě okolo 7 kg.

Údaje o spotřebě luštěnin v České republice jsou k dispozici v časové řadě od roku 1948. Na konci 40. let snědl každý obyvatel ČR průměrně téměř 2,5 kg luštěnin. Poté měla spotřeba klesající tendenci a na začátku 70. let dosahovala pouze 0,6 kg na osobu. Poté se luštěniny začaly zase na českých talířích objevovat častěji a od přelomu tisíciletí se už trvale jejich spotřeba na osobu pohybuje nad 2 kg. Podle posledních dostupných údajů dosáhla v roce 2014 spotřeba luštěnin v České republice úrovně 2,7 kg na obyvatele. To je historicky nejvíce.

Více na <http://bit.ly/1PNvTm6> a <http://bit.ly/1Nv7EYf>.

Bez správné interpretace čísel se špatně rozhoduje

Česká republika je podle statistik nejprůmyslovější zemí Evropy. Firmy však musejí překonávat řadu potíží, včetně nedostatku technicky vzdělaných pracovníků. Loňský rok byl proto vyhlášen Rokem průmyslu a technického vzdělávání. Zda se díky tomu podařilo zvýšit zájem o technické studijní obory, jsme se ptali generální ředitelky Svazu průmyslu a dopravy ČR a členky České statistické rady Dagmar Kuchtové.

Petra Báčová, tisková mluvčí ČSÚ

S rokem 2015 skončil Rok průmyslu a technického vzdělávání. Proč jste se rozhodli jej zorganizovat?

Pokud se nezmění pohled veřejnosti na technické vzdělávání a nezastaví se dlouhodobý pokles zájmu dětí a mládeže o studium na technických oborech, můžeme se rozloučit s výhodou, jakou je kvalitní vzdělaná pracovní síla v průmyslu a v dalších odvětvích. Potřebujeme změnit vzdělávací systém na všech stupních tak, aby podporoval zájem o polytechnické obory a dokázal na trh práce posílat zaměstnatelné lidi. Do celoroční kampaně se zapojilo na 150 subjektů včetně našich členských svazů a asociací, státních institucí, firem a škol všech stupňů. O to větší byla její váha.

Které významné akce byly součástí této kampaně?

Celkem proběhlo přes 400 akcí. Zorganizovali jsme sedm odborných kulatých stolů za účasti ministrů a hejtmanů o směřování technického školství. Největší účast jsme zaznamenali u tří velkých akcí zaměřených na veřejnost: u Dne s průmyslem v Ostravě, kam přišlo přes 12 tisíc návštěvníků, Dnů techniky Kopřivnice s 20 tisíci návštěvníky a Vědeckého jarmarku v Praze, který si nenechalo ujít na 16 tisíc dětí a rodičů. Za úspěšné považujeme dny otevřených dveří ve firmách a na vysokých i středních školách.

Podařilo se upoutat pozornost nových uchazečů o studium technických oborů?

U české veřejnosti i odborníků vzbudil Rok průmyslu a technického vzdělávání solidní zájem. Bez přehánění lze říci, že o modernosti průmyslu a o nedostatku pracovníků v technických oborech se v médiích mluvilo mnohem častěji než v minulosti. Teprve počty zájemců o studium technických oborů a zejména úspěšných absolventů, kteří po vystudování najdou uplatnění ve firmách, nám v budoucnosti řeknou, jak se výsledky kampaně zhodnotily. Ale již nyní máme pozitivní signály, že se v řadě odborných škol i na některých oborech na technických vysokých školách zastavil pokles zájmu.

Chystáte i na tento rok programy podporující technické vzdělávání?

Rozhodně. Je totiž třeba si uvědomit, že jde o běh na dlouhou trať. Bylo by naivní očekávat, že na vyřešení nedostatku kvalifikovaných, a ostatně i nequalifikovaných, pracovníků sil pro český průmysl by mohl stačit pouhý rok. Proto v iniciativách na podporu spolupráce škol a firem hodláme pokračovat i v příštích letech.

Jakými dalšími způsoby by se měl řešit nedostatek technicky vzdělaných osob na trhu práce?

Recepty jsou na stole. Jak už jsem řekla, z dlouhodobějšího hlediska je nutné změnit vzdělávací systém a jeho financování ve prospěch nedostatkových oborů. Je to o predikcích trhu práce a o práci s veřejností, s rodiči a žáky. Byli jsme i u vytváření systémů rekvalifikací jako Národní soustava povov-

lání a Národní soustava kvalifikací. Podporujeme zvýšení mobility pracovníků v České republice a chceme, aby sem přijeli nedostatkoví pracovníci z takových zemí, jako jsou Ukrajina či Vietnam. Podporujeme i projekt zaměstnávání vězňů. Poukazujeme na to, že státní a veřejná správa často otálí s opatřeními. Firmy už nemají čas, lidi potřebují dnes.

V posledním čtvrtletí roku 2014 překonala průmyslová výroba předkriзовé maximum z roku 2008 a nadále roste. Jak vidíte loňský rok?

Podle mého názoru přinesl řadu pozitiv. Dovolím si stručně shrnout hlavní trendy – rostoucí produkce, zakázky, investice, zaměstnanost, optimistická očekávání, stabilnější prostředí... Kromě zlepšení své kondice mnohé firmy prokázaly schopnost získávat zakázky na zahraničních trzích. Svědčí o tom export v objemu téměř čtyř bilionů korun. Vedle toho klesala cena ropy, přetrvávalo prostředí slabého kurzu a ve vyšší míře probíhalo čerpání či dočerpávání strukturálních fondů.

Kam by vlastně měly tuzemské firmy směřovat, aby neztratily svou konkurenceschopnost se zahraničními subjekty?

Pokud mluvíme o teritoriálním zaměření, podle našich šetření přetrvává největší zájem o unijní trh. Mezi zeměmi mimo EU dlouhodobě dominuje Rusko následované Brazílií, Indií, Vietnamem, Kazachstánem a Tureckem. Největší exportní a investiční potenciál vidíme

Ing. Dagmar Kuchtová

Od 1. října 2014 je generální ředitelkou Svazu průmyslu a dopravy ČR (SP ČR). V SP ČR, který zastřešuje celkem 10,5 tis. firem, tj. více než 800 tis. pracovníků, působí od roku 1994 – nejprve jako zástupkyně ředitelky zahraničního odboru, poté jako ředitelka sekce vnějších a mezinárodních vztahů a také ve funkci zástupkyně generálního ředitele. Zastupuje SP ČR ve Výkonném výboru Konfederace evropského podnikání BUSINESSEUROPE v Bruselu. Od loňska je členkou České statistické rady.

Vystudovala Vysokou školu ekonomickou v Praze, obor ekonomika služeb a cestovního ruchu. V letech 1983 až 1986 působila ve Strojexportu v oddělení dovozu technologií pro těžbu a geologický průzkum podniku zahraničního obchodu. V období 1992 až 1994 pracovala jako office manager českého zastoupení společnosti Atlas Copco Tools.

Poukazujeme na to, že státní a veřejná správa často otálí s opatřeními. Firmy už nemají čas, lidi potřebují dnes.

v zemích bývalého Sovětského svazu, v oblasti Dálného východu, Latinské Ameriky a Afriky. Aby se firmy udržely a prosazovaly na zahraničních trzích, měly by u nich nabývat na významu inovační a vývojové aktivity. Musí sledovat nové trendy například v oblasti digitalizace. A důležitým prvkem jejich mezinárodní konkurenceschopnosti je také dostupné exportní financování.

Jak tyto změny probíhající v zahraničním průmyslovém prostoru monitorujete? Využíváte například statistické ukazatele týkající se inovací?

Ano. Snažíme se opírat o věcné argumenty a k tomu jsou statistické údaje často nezbytné. Bez dat a jejich správné interpretace nelze rozhodovat. Samozřejmě, že je používáme při jednání s vládou, poukazujeme i na množství patentů či vývoj výdajů na podporu aplikovaného výzkumu.

Očekávají průmyslové podniky růst produkce a hodnoty nových zakázek i v tomto roce?

Očekávání i přes určité diferenciaci zůstávají poměrně optimistická, byť tempa růstu ekonomiky nebudou už tak vysoká jako loni. Klíčový bude vývoj na zahraničních trzích, kde přetrvávají i geopolitická rizika. A bohužel stále častěji budeme narážet na již vzpomínaný nedostatek kvalifikovaných pracovních sil.

Máte pro letošek nějaké vize? Řadíte mezi své priority i úkoly spjaté s Průmyslem 4.0?

Mezi prioritní témata, která považujeme za nutná k řešení, patří trh práce, povolovací procesy či digitální ekonomika. Rozhodně mezi ně tedy náleží úkoly spjaté s Průmyslem 4.0. Právě podnikatelé iniciovali vypracování české cesty této čtvrté průmyslové revoluce, která výrazně propojuje internet věcí, služeb a lidí a otevírá dveře novým technologiím. Jinak řečeno jde o trend úplného digitálního propojení všech úrovní tvorby přidané hodnoty – od vývoje výrobku až po logistiku. SP ČR se v počátcích zavádění této „kybernetické revoluce“ velmi angažuje. Naši experti v únoru dokončili ve spolupráci s akademiky rozsáhlý materiál, o němž bude jednat ministerstvo průmyslu a poté vláda.

Svaz průmyslu a dopravy a Český statistický úřad poji dlouholetá spolupráce spočívající v přípravě statistických zjišťování nebo také v osvětě o možnostech využívání statistických informací v průmyslu a dopravě. V čem spatřujete další horizont partnerství těchto institucí? A rozšiřuje se i díky vašemu působení v České statistické radě?

Spolupráce s ČSÚ nám usnadňuje šíření informací mezi naše členy či získávání potřebných dat pro naši argumentaci. Velmi si vážíme práce ČSÚ jako nezávislé a vysoce odborné instituce s mezinárodním respektem. Pro mě osobně je působení v České statistické radě příležitostí získávat velmi užitečné informace pro naši práci. Je to možnost společně hledat řešení v otázkách, jako jsou možnosti dalšího využití údajů či snižování administrativní náročnosti u výkazních povinností a v neposlední řadě setkávání se s renomovanými odborníky. ■

**INDIKÁTORY:
ZA ROK 2015**

PRŮMYSL

+4,6 %

Průmyslová produkce vloni meziročně vzrostla o 4,4 %. Po očištění od vlivu počtu pracovních dnů vzrostla o 4,6 %.

MALOOBCHOD

+5,9 %

Tržby v maloobchodě (NACE 47) vzrostly meziročně reálně o 5,9 %. Ve všech měsících roku 2015 tržby překročily úroveň stejného období roku 2014.

STAVEBNICTVÍ

+5,6 %

Stavební produkce v roce 2015 po očištění od vlivu pracovních dnů se meziročně zvýšila o 5,6 %. Bez očištění vzrostla o 5,5 %.

SLUŽBY

+2,7 %

V roce 2015 tržby za služby očištěné od kalendářních vlivů reálně meziročně vzrostly o 2,7 %, bez očištění o 2,6 %. Největší vliv na celkový růst služeb měly informační a komunikační činnosti.

CESTOVNÍ RUCH

+10,2 %

Do hromadných ubytovacích zařízení přijelo v loňském roce o 10,2 % více hostů než v roce 2014 a počet jejich přenocování se meziročně zvýšil o 9,6 %.

Ubytovatelé hlásí rekordy

Podle předběžných odhadů Eurostatu provozovatelé ubytovacích kapacit dosáhli za rok 2015 rekordních výsledků. V porovnání s rokem 2014 meziročně vzrostl počet přenocování v ubytovacích zařízeních v celé EU o 3,2 %.

Pavel Vančura, vedoucí oddělení statistiky cestovního ruchu

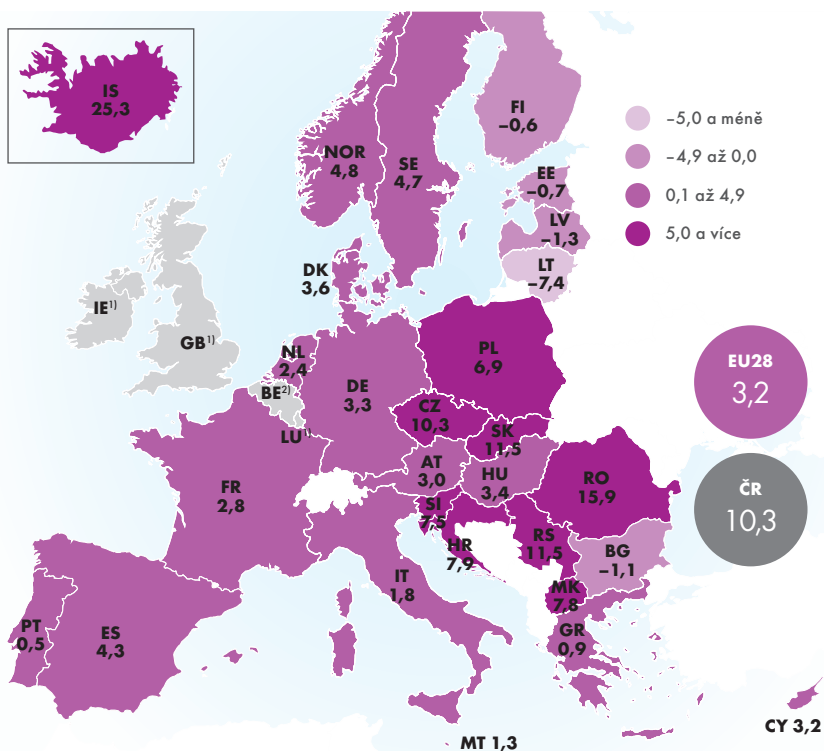
Cestovní ruch patří mezi významné oblasti ekonomiky pro mnoho evropských států. Podle údajů ze satelitního účtu se v České republice podílí cestovní ruch na tvorbě hrubé přidané hodnoty 2,8 % a na zaměstnanosti 4,5 % (údaje roku 2013). V porovnání s jinými státy EU je ekonomický význam cestovního ruchu ČR na úrovni například Německa, Nizozemska či Švédska. Ubytování spolu s dopravou

a stravováním pak patří mezi tři rozhodující segmenty cestovního ruchu.

Rok 2015 překonal očekávání

Podle odhadů Eurostatu založených na vykázaných datech za prvních 10 měsíců roku 2015 a odhadech zbylých dvou období se počet přenocování v ubytovacích zařízeních sloužících pro

Počet přenocování v turistických ubytovacích zařízeních v Evropě¹⁾, index 2015/2014 (v %)

Pozn.: ¹⁾ Dostupná data neumožňovala spolehlivý odhad, ²⁾ Neveřejná data z důvodu přerušení časové řady.

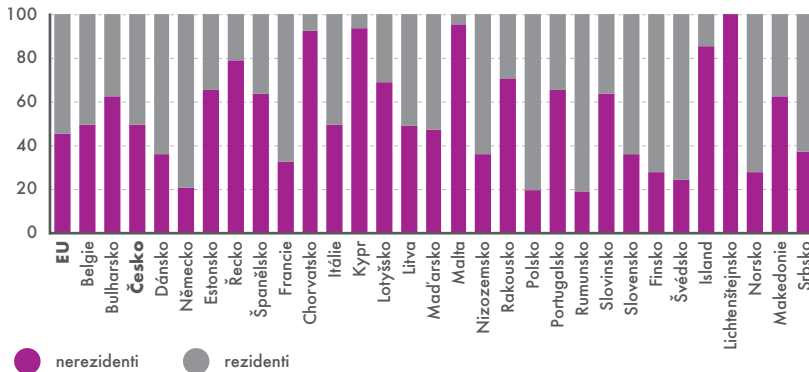
Zdroj: Eurostat

^{*)} Pozn.: Odhad dat za rok 2015 je založen na dostupných datech za prvních 10 měsíců s výjimkou Belgie, Dánska, Francie, Maďarska, Polska, Rumunska, Finska a Švédska, u nichž jsou odhady založeny na datech za 11 měsíců.

Počet přenocování v turistických ubytovacích zařízeních v Evropě¹⁾ v roce 2015, podíl nerezidentů a rezidentů (v %)

¹⁾ Pozn.: Data za Velkou Británii, Irsko a Lucembursko nejsou k dispozici.

Zdroj: Eurostat

účely cestovního ruchu vyšplhal v Evropské unii na 2,8 mld., což bylo v porovnání s rokem předchozím o 3,2 % více. Za posledních 11 let, kdy byl patrný každoroční nárůst s výjimkou let 2008 a 2009, došlo k nárůstu počtu přenocování o téměř 480 mil., tedy o 21 %.

Hosté ze zahraničí přispěli více

Při pohledu na meziroční index podle členění na rezidenty a nerezidenty počet přenocování hostů ze zahraničí se v celé EU zvýšil o 3,5 %, což bylo více než v případě domácí klientely.

Největší podíl nerezidentů vykazovala ubytovací zařízení na ostrovních státech Maltě (96 %) a Kypru (94 %) a dále pak ve významných turistických destinacích: Chorvatsku (92 %), Řecku (79 %) a Rakousku (71 %). Naopak převaha počtu přenocování domácích hostů byla patrná v Rumunsku (podíl rezidentů na všech hostech 81 %), Polsku (81 %), Německu (79 %) a Švédsku (75 %). V těchto zemích tedy převažoval domácí cestovní ruch nad příjezdovým.

Španělsko je královnou turismu

Evropskou velmocí cestovního ruchu je Španělsko. Dokládají to i absolutní počty nocí v turistických ubytovacích zařízeních. S počtem 421 mil. přenocování zaujalo Španělsko první místo v pomyslném žebříčku zemí v roce 2015. Jeho podíl na celé EU byl 15,5%. Druhá v pořadí se umístila Francie s počtem 414 mil. nocí a podílem na

EU 14,9 %. Itálie byla na třetím místě (385 mil., 13,9 %) a Německo na čtvrtém (379 mil., 13,7 %). Tyto čtyři země tvořily více než poloviční podíl počtu přenocování v celé Evropské unii.

Největší růst hlásily Island, Rumunsko, Slovensko a Česká republika

Většina států EU vykázala v roce 2015 růst počtu přenocování v turistických ubytovacích zařízeních. Největší meziroční nárůst byl odhadnut na Islandu (+25,3 %), v Rumunsku (+15,9 %), v sousedním Slovensku (+11,5 %) a také v České republice (+10,3 %). Ve všech těchto zemích, kromě Česka, počty nocí nerezidentů vykazovaly větší dynamiku, než tomu bylo u rezidentů. V České republice byla situace opačná. Počet přenocování rezidentů narostl meziročně výrazněji v porovnání s počtem nocí zahraničních hostů.

Příliš se nedařilo Lichtenštejnsku, kde byl odhadnut meziroční pokles (-16,1 %). Méně přenocování hlásily rovněž Litva (-7,4 %), Lotyšsko (-1,6 %) a Bulharsko (-1,1 %).

Země z Top 4 rostly

Všechny země z Top 4 (Španělsko, Francie, Itálie a Německo) dosáhly meziročního růstu a společně se podílely na nárůstu počtu nocí v celé EU 58 %. V absolutním vyjádření tomu bylo +48,2 mil. nocí. Nejvyšší růst byl ve Španělsku (+4,3 %). Následovalo Německo (+3,3 %), dále pak Francie (+2,3 %) a Itálie (+1,8 %).

KONJUNKTURÁLNÍ PRŮZKUM V ČR: LEDEN 2016

+1,9 bodu

Souhrnný indikátor důvěry (indikátor ekonomického sentimentu), vyjádřený v bazickém indexu, se v lednu meziměsíčně zvýšil o 1,9 bodu na hodnotu 98,4. Mezi podnikateli se důvěra zvýšila o 1,7 bodu na hodnotu 96,0 a mezi spotřebiteli se taktéž zvýšila o 2,6 bodu na hodnotu 110,0. Oproti hodnotám z ledna 2015 je souhrnný indikátor důvěry vyšší.

PRŮMYSL

+2,5 bodu

Bazický index indikátoru důvěry v průmyslu se v lednu meziměsíčně zvýšil o 2,5 bodu na hodnotu 96,5. Meziročně je důvěra v průmyslu také vyšší.

STAVEBNICTVÍ

+2,1 bodu

V odvětví stavebnictví se důvěra podnikatelů oproti prosinci zvýšila o 2,1 bodu na hodnotu 87,9 a v meziročním srovnání je také vyšší.

OBCHOD

+2,3 bodu

V lednu se v České republice indikátor důvěry v obchodě meziměsíčně zvýšil o 2,3 bodu na hodnotu 102,1 zejména vlivem lepšího hodnocení současné ekonomické situace. V meziročním srovnání je důvěra v obchodě také vyšší.

SLUŽBY

+0,7 bodu

Ve vybraných odvětvích služeb (včetně bankovního sektoru) se důvěra podnikatelů oproti prosinci mírně zvýšila o 0,7 bodu na hodnotu 95,6 a v porovnání s minulým rokem je také vyšší.

MAKROINDIKÁTORY

ZAHRANIČNÍ OBCHOD

149,1 mld. Kč

Přebytek zahraničního obchodu se zbožím vzrostl v roce 2015 pouze mírně. Podle údajů národního pojetí činil 149,1 mld. Kč a proti roku 2014 byl vyšší o 3,1 mld. Kč. Přitom pokles cen energetických surovin na světovém komoditním trhu působil na bilanci velmi pozitivně. Hlavní příčinou jen mírného nárůstu přebytku byla silná domácí poptávka působící ve směru rychlého růstu dovozu.

MEDIÁN MEZD

+3,9 %

Mzdový vývoj je pozitivní a týká se i nízkopříjmových zaměstnanců. Medián mezd narostl ve 3. čtvrtletí 2015 meziročně o 3,9 %; dokonce nepatrně rychleji než průměrná mzda (+3,8 %). Míra inflace přetrvávala nízká a kupní síla zaměstnanců tak významně vzrostla.

INVESTICE

819 mld. Kč

V české ekonomice se od ledna do září 2015 proinvestovalo 819 mld. Kč v běžných cenách, což bylo o 55 mld. Kč více než ve stejném období 2014. Investice nefinančních podniků stouply o 29 mld. Kč. Dočerpávání peněz z fondů EU podstatně zvýšilo investice vládních institucí (+22 mld. Kč).

ÚVĚRY DOMÁCNOSTEM

+7,6 %

Tempo růstu úvěrů domácnostem zrychlilo. Z údajů měnového přehledu plyne, že v prosinci 2015 dosáhl jejich meziroční přírůstek +7,6 % a byl nejvyšší od listopadu 2010 (+8,0 %). Zadlužení domácností vůči tuzemskému bankovnímu sektoru narostlo na 1,332 bil. Kč.

S volnými místy není v Česku problém

Ve 3. čtvrtletí 2015 činila míra volných pracovních míst v Česku 2,3 %. Meziročně se zvýšila o 0,9 p. b., nejrychleji ze zemí Unie.

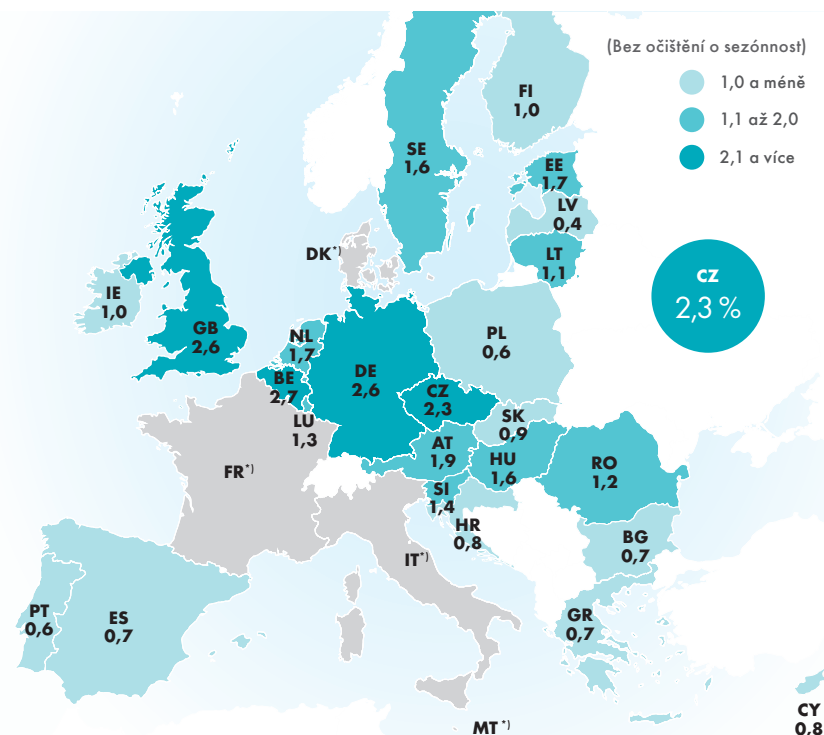
Lukáš Kučera, oddělení svodných analýz

Růst české ekonomiky je spojen s tvorbou nových pracovních míst. Generují je soukromé firmy, vytváří se ale i ve veřejném sektoru. Na jednu stranu se obsazují, což se promítá velmi pozitivně v míře nezaměstnanosti. Na druhou stranu ale některým firmám chybí vhodné kandidáty a tato místa zůstávají volná. Spolu s poklesem míry nezaměstnanosti se tak zvyšuje míra volných pracovních míst.

Za 3. čtvrtletí loňského roku je patrné, že míra volných pracovních míst v ČR dosáhla 2,3 %, tzn., že z každého jednoho tisíce pracovních míst, obsazených i neobsazených, jich bylo

volných dvacet tři. Míra volných pracovních míst byla nejvyšší od konce roku 2008, kdy se v ČR začaly projevovat dopady finanční krize. Patřila rovněž k nejvyšším v Unii. Vyšší byla podle dostupných dat jen v Belgii (2,7 %), v Německu a ve Velké Británii (shodně 2,6 %). Průměr Unie převyšovala o 0,6 p. b. a průměr zemí platících eurem dokonce o 0,7 p. b. V čem se však česká ekonomika zcela vymykala, byl meziroční posun míry volných pracovních míst. Proti 3. čtvrtletí 2014 stoupla o 0,9 p. b. a zvýšila se nejrychleji ze všech zemí EU. Následoval ji až Kypr s růstem o 0,4 p. b.

Míra volných pracovních míst ve 3. čtvrtletí 2015 (v %)

¹ Pozn.: Údaje nejsou k dispozici.

Zdroj: Eurostat

20**Vývoj počtu
cizinců v ČR**

Česko je cílovou zemí především pro pracovní migraci.

22**Cizinci
vzdělávající se na
českých školách**

Nejvíce jich je z Ukrajiny, Vietnamu, Slovenska a Ruska.

24**Počty udělených
státních občanství
v ČR**

Patříme mezi země s nejnižšími počty získaných státních občanství.

25**Kdo a proč u nás
žádá o přechodný
pobyt**

V roce 2014 žilo v ČR necelé procento azylantů.

CIZINCI V ČR

Vývoj počtu cizinců v ČR

Česká republika i po vstupu do Evropské unie nadále zůstala cílovou zemí především pro pracovní migraci. Podíl cizinců s trvalým pobytem však stále roste.

Daniel Chytil, oddělení pracovních sil, migrace a rovných příležitostí

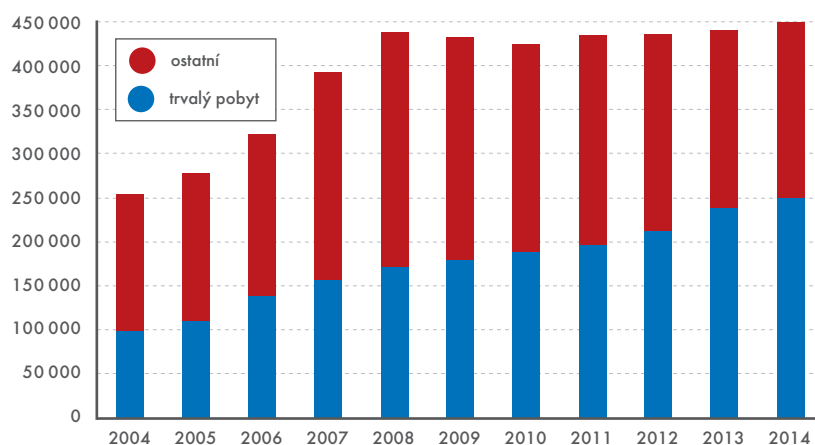
Členství České republiky v Evropské unii nepřineslo výhody volného pohybu pouze našim občanům. Také pro státní příslušníky ostatních členských zemí jsme se stali zemí, kde se těší lepšímu postavení oproti cizincům ze třetích zemí, tedy mimo Unii.

Podle údajů Ředitelství služby cizinecké policie k 31. 12. 2014 narostl počet cizinců (bez azylantů) v porovnání s rokem 2004 o 200 tis. na 449 367. Cizinci s pobytem nad 12 měsíců tak tvoří 4,2 % obyvatel České republiky.

Počty cizinců nejvíce rostly do roku 2008, kdy po krátkodobém poklesu stagnovaly a následně mírně rostly. Až v roce 2013 byl překonán stav roku 2009. V roce 2014 a z předběžných údajů roku 2015 je patrný rychlejší růst.

Co však každoročně roste, je počet osob s trvalým pobytem. Na konci roku 2014 tvořily 55,6 % cizinců, což je nárůst o 16 p. b. v porovnání s rokem 2004. Výraznější růst jejich podílů na celkovém počtu cizinců nastal až od roku 2010, do té doby se pohyboval okolo 40 %. Trvalý pobyt indikuje

Vývoj počtu cizinců podle typu pobytu

Zdroj: ŘSCP

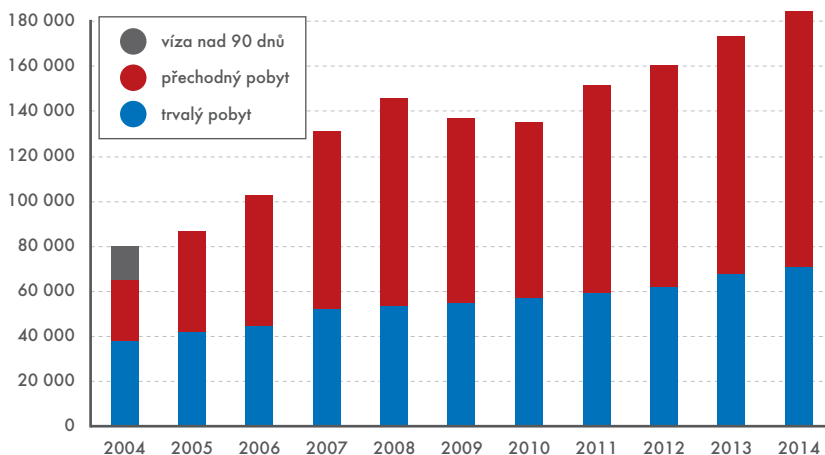
určitou stabilizaci populace cizinců a tendenci k jejich usazování v České republice. Zejména pro cizince ze zemí mimo Evropskou unii představuje určitou jistotu. Jejich pobyt není vázán na konkrétní účel, po jehož pominutí je jejich další legální setrvání na území ohroženo. Trvalý pobyt a s tím i veškerá sociální práva v míře jako občané České republiky je možné získat po pěti letech pobytu.

Cizinci podle zemí původu

Pojďme se na cizince v ČR podívat právě z hlediska jejich zemí původu, nejprve podle rozdělení na EU a ostatní. Není to pouze administrativní či statistická kategorie, ale základní dělení na občany EU (+ EHP) a cizince ze třetích zemí rozděluje cizince na osoby s právem volného pohybu (a přeneseně i pobytem), které mají garantovaný rozsah práv srovnatelný s právem státních občanů České republiky a ty, kteří podléhají omezením vstupu (osoby ze zemí s vízovou povinností) a pobytem. I oni mají své výhody, směřuje k nim integrační politika, tedy vytvoření podmínek pro začleňování do majoritní společnosti, která je zároveň bude přijímat. Cílem je předcházet problémům v soužití a negativním sociálním jevům.

Od roku 2004 se počet cizinců v ČR ze zemí EU zvýšil 2,3krát na současných 184,5 tis., u cizinců ze třetích zemí 1,5krát na téměř 265 tis. Počty cizinců rostly do roku 2008, následně počty občanů ze zemí EU zaznamenaly dva roky trvající pokles, ale už v roce 2011 pře-

Vývoj počtu cizinců ze zemí EU

Zdroj: ŘSCP

konali stav roku 2008 a od té doby se jejich počty zvyšují. Cizinci ze třetích zemí dosáhli početního maxima v roce 2009 a od té doby se jejich počty každoročně snižují, ačkoliv v posledních letech jen nepatrně a v předběžných údajích za rok 2015 zaznamenáváme dokonce růst.

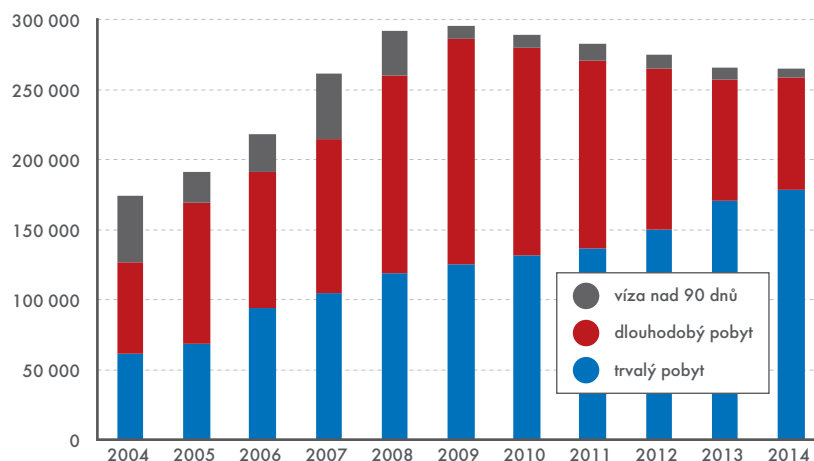
U žádného státního občanství ze členských zemí EU není v roce 2014 oproti roku 2004 nižší stav. Občanů Slovenska u nás s výjimkou let 2009 a 2010 každoročně přibývalo, od vstupu do EU se jejich počet zdvojnásobil a předběžné údaje za rok 2015 hlásí překročení hranice 100 tis. osob. Občané Polska, tradičně druzí nejčetnější ze zemí EU, na našem území dosáhli vrcholu právě v roce 2008, ale nevykazují žádné výraznější výkyvy. Zato počty Němců se mezi roky 2004 až 2008 ztrojnásobily. Od té doby jejich počty kolísavě rostly, až v roce 2014 poprvé Poláky předstihli. Několikanásobné zvýšení nastalo u osob z nových členských zemí z Bulharska (dvojnásobek oproti 2004) a u Rumunska dokonce trojnásobek. Úbytek při srovnání let 2014 a 2008 vedle Polska nastal pouze u Rakušanů.

U cizinců ze třetích zemí v posledních pěti letech dochází k poklesu, nicméně jen u některých státních příslušností. V absolutních číslech se nejvíce snížil počet osob z Ukrajiny, bezmála o 28 tis., což oproti roku 2009 představuje pokles o pětinu. Dalšími zeměmi,

ROSTE POČET CIZINCŮ S TRVALÝM POBYTEM

Česká republika i po vstupu do EU nadále zůstala cílovou zemí především pro pracovní migraci. Patrný je usazovací trend, kdy roste podíl cizinců s trvalým pobytem. Nejprudší nárůst počtu cizinců je spojen s obdobími hospodářského růstu, naopak krize dopadla především na cizince ze třetích zemí, jejichž příchod stát dokáže regulovat a jejichž celkové počty se zvyšují poprvé od roku 2009. Cizinci nepředstavují zátěž pro sociální systém (čerpají sociální dávky v mnohem menší míře, než je jejich podíl na obyvatelstvu), ani nedochází k sociálním problémům a negativním jevům spojeným s imigrací.

Vývoj počtu cizinců ze třetích zemí

Zdroj: ŘSCP

u kterých došlo k významnějšímu relativnímu úbytku, jsou Moldavsko (o polovinu) a Mongolsko (o více než třetinu, ale jednalo se o především jednorázové snížení stavů během roku 2009). Ubývá rovněž státních příslušníků Vietnamu, kteří jsou druhou největší skupinou cizinců ze třetích zemí, ale pouze v řádech jednotek procentních bodů. Z některých zemí mimo EU naopak cizinců přibývá, z početnějších se to týká zejména Rusů, kterých tu v roce 2008 bylo o pětinu méně než současných 35 tis.

Ekonomická aktivita cizinců

Pracovní příležitosti a podnikání byly a jsou hlavním faktorem přitahujícím cizince do České republiky. Celkem 344,6 tis. cizinců bylo na konci roku 2014 evidováno v souvislosti s ekonomickými aktivitami, z toho 261 tis. jako zaměstnanci v evidenci Úřadů práce (jedná se o kvalifikovaný odhad Ministerstva práce a sociálních věcí). Podle údajů Ministerstva průmyslu a obchodu má 83,5 tis. cizinců živnostenské oprávnění.

Zaměstnanci ze zemí EU evidovaní na úřadech práce vykazovali mezi roky 2004 a 2007 nárůst ze 75 tis. na 144 tis., v 2011 jich bylo evidováno také 144 tis. a kvalifikovaný odhad za rok 2014 udává 196 tis.

Cizinců ze třetích zemí v postavení zaměstnanců evidovaly úřady práce 33 tis. v 2004, vrchol byl zaznamenán v roce 2008 (143,6 tis.), následoval výrazný pokles až na 63,5 tis. v 2011, odhad 64,5 tis. za rok 2014 potvrzuje stag-

naci. Největší pokles mezi roky 2008 až 2011 je v absolutních číslech u pracovníků z Ukrajiny (o 45,8 tis.), dále státních příslušníků Vietnamu, Mongolska a Moldavska. Patrná je souvislost s údaji o pobytech cizinců, kde také u uvedených zemí klesají počty osob v České republice.

Z dostupného srovnání podle klasifikace zaměstnání je patrné, že rostoucí počty pracovníků z EU si zachovávají za sledované období obdobné rozdělení mezi kvalifikované, polo-kvalifikované a nekvalifikované práce. U cizinců ze třetích zemí je evidentní, že pokles vydaných pracovních povolení zasáhl především méně kvalifikované profese, kde je nahradili cizinci ze zemí EU, kteří pracovní povolení k zajištění pobytu nepotřebují.

Podnikající cizinci

Živnostenská oprávnění byla tradičně doménou cizinců ze třetích zemí. Podnikajících cizinců přibývalo do roku 2011: od 65,2 tis. v roce 2004, přes 77,2 tis. v roce 2008, po vrchol 93,1 tis., od té doby dochází k meziročním poklesům na současných 83,6 tis. živnostníků (2014).

U euroobčanů sledujeme v zásadě každoroční zvýšení evidovaných, kteří v současnosti tvoří 31 % cizinců s platným živnostenským oprávněním. U osob ze třetích zemí výraznější nárůst nastal v letech 2008 a 2009, který částečně kompenzoval snížení počtu cizinců v zaměstnaneckém poměru, ale od roku 2011 jich každoročně ubývá. ■

Cizinci vzdělávající se na českých školách

Spolu s migrací obyvatel narůstá i počet cizinců, kteří se vzdělávají v českých školách. Nejvíce je jich z Ukrajiny, Vietnamu, Slovenska a Ruska.

Michaela Kleňhová, ředitelka sekce demografie a sociálních statistik

Studium cizinců na vysokých, případně vyšších odborných školách nebylo v České republice nic neobvyklého. V posledních letech ale došlo ke změně i na nižších stupních. Postupně narůstají počty dětí cizinců, které chodí do mateřských, základních a středních škol. Na rozdíl od vysokoškoláků, kteří si Českou republiku zvolili jako zemi studia, přicházejí do České republiky tyto mladší děti s rodiči. Získat vzdělání v České republice není primárním důvodem jejich pobytu.

Podle statistiky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) tvoří potomci cizinců 2 % dětí a žáků navštěvujících mateřské, základní a střední školy a studentů vyšších odborných škol. Na vysokých školách jich studuje 12 %.

Cizinci v mateřských a základních školách

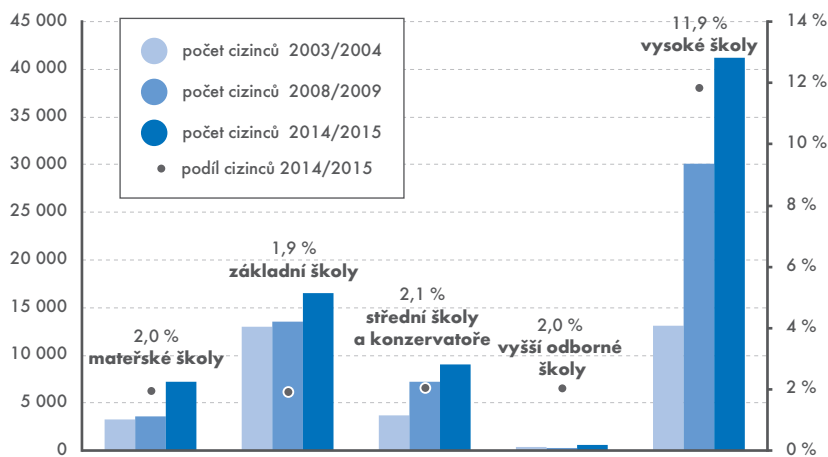
Ve školním roce 2014/2015 navštěvovalo mateřské školy 7 214 dětí cizinců. Byly to zejména děti rodičů z mimoevropských zemí (36 %), z evropských zemí mimo Evropskou unii (35 %) a 29 % z nich pochází ze zemí Evropské unie.

V ZAHRANIČÍ STUDUJÍ 3 % VŠECH ČESKÝCH STUDENTŮ

Statistiky Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) také poskytují informace o tom, ve kterých zemích OECD a přidružených zemích se studenti vzdělávali. Máme tak k dispozici údaje o studijní mobilitě našich občanů, které nelze z českých statistik zjistit.

V zemích OECD a partnerských zemích studovalo ve standardních progra-

Počty cizinců vzdělávajících se na českých školách ve školních letech 2003/2004, 2008/2009 a 2014/2015, podíly cizinců¹⁾ na celkovém počtu dětí, žáků a studentů (2014/2015)

¹⁾ Pozn.: Data za veřejné a soukromé vysoké školy k 31. 12. 2003, 2008 a 2014.

Zdroj: MŠMT

Od školního roku 2003/2004 došlo k nárůstu dětí cizinců v mateřských školách na více než dvojnásobek (2,2násobek) s rychlejší dynamikou růstu v posledních šesti letech. Děti cizinců tak tvoří 2 % všech dětí v mateřských školách. Nejčastěji se jedná o vietnamské děti (1,9 tis.), děti z Ukrajiny (1,7 tis. dětí), Slovenska (1,4 tis.

dětí) a o děti ruské (0,5 tis.). V posledních šesti letech se zpomalil nárůst počtu dětí vietnamských rodičů (na 1,7násobek), naopak rychleji rostou počty dětí slovenských (2,5násobek), ruských a ukrajinských rodičů (shodně na 2,3násobek).

V základních školách plnilo v roce 2014/2015 povinnou školní docházku celkem 16 477 dětí cizinců a ti tak tvoří necelá 2 % žáků základních škol. Největší podíl cizinců mají žáci z evropských zemí mimo Evropskou unii (38 %), následují žáci zemí Evropské unie (32 %) a 30 % těchto žáků pochází z neevropských zemí.

Zaměříme-li se na jednotlivé země, pak nejvíce dětí cizinců navštěvujících základní školy pochází z Ukrajiny (4,0 tis.), ze Slovenska (3,8 tis.), z Vietnamu (3,2 tis.) a z Ruska (1,3 tis.). Od roku 2003/2004 došlo k nárůstu počtu dětí cizinců na základních školách

mech terciárního vzdělávání (bez stáží a studijních pobytů studentů českých vysokých a vyšších odborných škol) celkem 12,6 tis. českých občanů. V zahraničí tak studují 3 % všech českých studentů v terciárním vzdělávání. Jako zemi studia si vybírají zejména sousední státy – Slovensko (5,5 tis.), Německo (1,4 tis.), Polsko (0,8 tis.) a Rakousko (0,6 tis.). Za atraktivní považují studium ve Velké Británii (1,3 tis.), Spojených státech (0,7 tis.) a ve Francii (0,7 tis.).

o 27 %, přičemž v posledních šesti letech se jednalo o 21% nárůst. U žáků z Vietnamu došlo k poklesu jejich počtu (o 2 %), k nárůstu naopak došlo u žáků z Ukrajiny (o 33 %), u Slováků (o 39 %) a u ruských žáků (o 28 %).

Cizinci na středních školách tvoří, obdobně jako v mateřských a základních školách, 2,0 % všech žáků. Celkem se na českých středních školách ve školním roce 2014/2015 vzdělávalo 8 837 cizinců, kteří jsou zejména z Ukrajiny (2,1 tis.), Vietnamu (2,0 tis.), Slovenska (1,7 tis.) a Ruska (1,0 tis.).

Od roku 2003/2004 počet žáků středních škol s jiným státním občanstvím než českým vzrostl 2,5krát, k nárůstu došlo zejména do roku 2008/2009.

V posledních šesti letech vzrostly počty dětí cizinců na středních školách pouze o 24 %. Počty žáků z Vietnamu se prakticky stabilizovaly, výrazně rostly počty žáků z Ukrajiny (o 550 žáků, tj. 35 %), Slovenska (o 470 žáků, tj. 39 %) a z Ruska (o 360 žáků, 53 %).

Cizinci studující na vysokých školách

Počty cizinců studujících na vyšších odborných a vysokých školách nejsou v tak vysoké míře jako v případě nižších stupňů vzdělávání závislé na celkové míře migrace.

Výběr země studia souvisí zejména s podmínkami studia v dané zemi (školné, jazyk studia, možnosti a cena

ubytování ...), kvalitou škol a celkově s úrovní vzdělání. Nesouvisí již tolik s místem pobytu rodiče, jako je tomu u mladších žáků.

Na vyšších odborných školách studovalo v roce 2014/2015 celkem 552 zahraničních studentů, ti tvoří 2 % studentů vyšších odborných škol. Studují zejména obory zdravotnické a obory umělecké. Více než dvě pětiny cizinců na vyšších odborných školách (44 %) tvoří občané Slovenska a téměř pětinu občané Ukrajiny.

Nejvíce zahraničních studentů studuje na českých vysokých školách. V roce 2014 studovalo na veřejných a soukromých vysokých školách 41,2 tis. cizinců, což představovalo 11,9 % všech posluchačů.

Jednalo se zejména o Slováky (22,7 tis.), kteří tvoří nadpoloviční většinu zahraničních studentů na českých veřejných a soukromých vysokých školách (56 %). Výrazněji jsou zastoupeni i studenti z Ruské federace (5,2 tis. studentů, 13 % cizinců na českých vysokých školách), z Ukrajiny (2,3 tis., 5 % cizinců) a z Kazachstánu (1,4 tis. studentů, 3 %).

Zatímco v posledních šesti letech se počet Slováků na českých vysokých školách zvýšil pouze o 18 %, počet studentů z bývalých zemí Sovětského svazu rostl mnohem rychleji – v případě studentů z Ruské federace a z Kazachstánu se od roku 2008 ztrojnásobil a z Ukrajiny narostl na více než dvojnásobek

(2,2krát). Cizinci studují zejména na vysokých školách v Praze (20,3 tis.) a Brně (12,5 tis.).

Studium v zahraničí preferují Asiaté

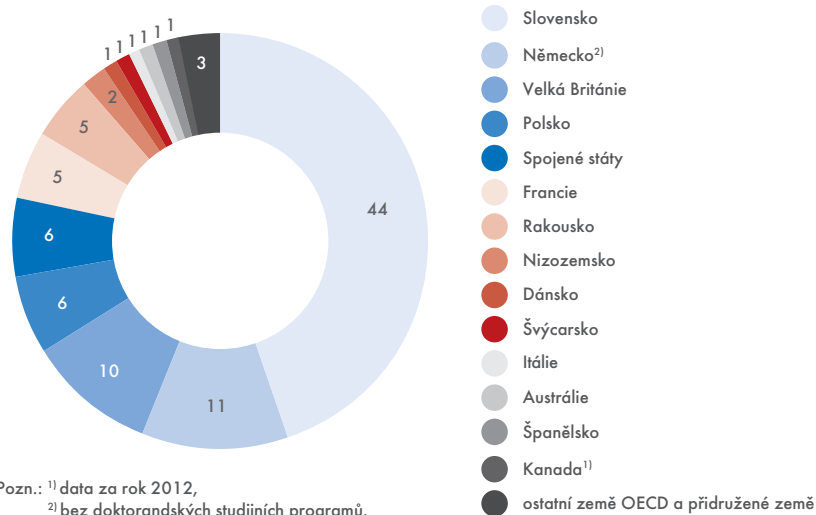
V zemích Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) tvořilo v roce 2013 v průměru 9 % všech studentů terciárního vzdělávání zahraničních, tedy těch, kteří studovali mimo zemi svého původu. Podíly se lišily podle typu programu – v krátkých programech terciárního vzdělávání tvořili cizinci ze zahraničí 5 % studentů, v bakalářském studiu 6 %, v magisterském 14 % a v doktorských programech 24 % studentů.

Údaje OECD z roku 2013 prokázaly, že cizinci představovali 9 % studentů českých vysokých a vyšších odborných škol, z toho bylo 8 % studentů vyšších odborných škol a bakalářských programů, 11 % studentů magisterských a 13 % doktorských studijních programů.

V zemích OECD studují mimo zemi původu zejména Asiaté (53 % studentů v zahraničí), Evropané (25 %) a studenti z Jižní Ameriky (2 %). Z jednotlivých států stojí za zmínku Čína, jejíž občané tvoří 20 % všech zahraničních studentů, Německo s 4 %, Korejská republika s 3 % a Itálie s 1,5 %. Občané České republiky tvoří v zemích OECD a přidružených státech 0,4 % všech zahraničních studentů.

Podíl cizinců v institucích terciárního vzdělávání se mezi jednotlivými zeměmi poměrně liší. V průměru tvoří cizinci 11 % všech studentů, kteří absolvují první program terciárního vzdělávání (tzv. první absolventi). V žebříčku zemí, za které jsou dostupná data, je na prvním místě v podílu zahraničních absolventů Austrálie, kde cizinci tvoří 42 % „prvních absolventů“. Nad 20% hranicí je ještě Nový Zéland a Lucembursko (zde je však celkově malý počet institucí terciárního vzdělávání, občané Lucemburska převážně studují v zahraničí). Podle údajů OECD tvořili v České republice cizinci 9 % „prvních absolventů“ v programech terciárního vzdělávání. S těmito hodnotami se řadíme mezi země, jako jsou Velká Británie a Finsko.

Češi studující v zemích OECD a přidružených zemích v programech terciárního vzdělávání v roce 2013 (v %)

Pozn.: ¹⁾ data za rok 2012, ²⁾ bez doktorandských studijních programů.

Zdroj: OECD

Počty udělených státních občanství v ČR

Naturalizaci cizinců lze sledovat na základě počtu udělených státních občanství České republiky. Nová právní úprava sice vedla k meziročnímu zvýšení přírůstku nových spoluobčanů, z mezinárodního hlediska však patříme mezi země s nejnižšími počty získaných státních občanství.

Daniel Chytil, vedoucí oddělení pracovních sil, migrace a rovných příležitostí

V České republice se proces přeměny z cizince na občana děje prostřednictvím nabývání státního občanství.

Od 1. ledna 2014 nabyl účinnosti zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky, který zavedl některé nové právní instituty. Především umožňuje existenci dvojího státního občanství, kdy se žadatel o občanství ČR již nemusí vzdávat své původní státní příslušnosti. Dále tento zákon umožňuje získat občanství ČR prohlášením, kdy po splnění zákonných podmínek má cizinec právní nárok na nabytí občanství.

V předchozí právní úpravě se prohlášení týkalo pouze některých občanů Slovenska (zákon č. 193/1999 Sb., o státním občanství některých bývalých československých státních občanů), nyní rovněž bývalých občanů ČR a jejich potomků a zejména osob, které se zdržují na území ČR od deseti let věku, tedy druhé generace cizinců.

SROVNÁNÍ SE SVĚTEM

Z hlediska mezinárodního srovnání patří Česká republika mezi nejméně štědré země v udělování státního občanství.

Za období 2002 až 2013 se umístila na pátém místě od konce evropského žebříčku. V absolutních číslech bylo ve sledovaném období uděleno ve Velké Británii 77x více státních občanství oproti České republice, ale i v populačně srovnatelném Portugalsku téměř 6x více.

Šance pro druhou generaci cizinců

Nová právní úprava se v roce 2014 projevila nejvyšším počtem udělených státních občanství ČR (5 114 osob) od roku 2000. Zároveň byla vedena správní řízení u žádostí podaných podle původního zákona č. 40/1993, o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky. Podle předchozího státního občanství byli mezi novými občany ČR nejvíce zastoupeni Ukrajinci (40,6 %), Slováci (11,2 %), Rusové (9,1 %), Rumuni (6,1 %) a Vietnamci (5,8 %).

Díky ustanovení podle § 35 a § 73 zákona č. 186/2013, které umožnilo druhé generaci cizinců nabytí občanství prohlášením, získalo v roce 2014 občanství ČR 3 779 osob, tj. téměř tři čtvrtiny z celkového počtu nabytých občanství v daném roce. Nutno podotknout, že § 73 umožňoval nabytí státního občanství osobám starším než 18 až 21 let, na které se vztahuje § 35, a pouze do konce roku 2014. Přirozeně toho využili potomci migrantů, kteří v Česku vyrostli, ale podle předchozí legislativy možnost této snadnější cesty k českému pasu neměli. V dalších letech se tento institut bude týkat pouze osob ve stanoveném věkovém rozmezí.

Nejvíce státních občanství ČR získali Slováci

Celkem bylo od roku 1999 uděleno státní občanství ČR 54 608 osobám, z toho 46,6 % tvořili bývalí občané Slo-

venska a 15 % osoby s původním státním občanstvím Ukrajiny. Z ostatních zemí podle původních státních příslušností žádná nepřekročila 4 %. Uvedené dvě nejpočetnější skupiny bývalých cizinců mají však ve srovnávaném období odlišný průběh. Zatímco počet žadatelů – Slováků, rok od roku klesá, protože naši sousedé využívali institut prohlášení již od začátku nového tisíciletí,

Nová právní úprava se v roce 2014 projevila nejvyšším počtem udělených státních občanství ČR (5 114 osob) od roku 2000.

počty Ukrajinců se každoročně zvyšují. Důvodem jsou rostoucí počty osob splňujících podmínku délky pobytu nutnou pro udělení občanství.

Celkem 1,7 % nabytých státních občanství patřilo osobám, kterým byl předtím udělen v České republice azyl. Jejich rozdělení souvisí se zeměmi, které patří mezi nejčtenější v počtu přiznaných azylů. Nejvíce azylantů, kteří získali občanství ČR, je z Běloruska (140) a tvoří čtvrtinu z celkového počtu nových občanů ČR původem z Běloruska. V případě bývalých občanů Ruské federace 117 azylantů představuje 6 %, u Arménie 112 azylantů 18 % z Arménů, kteří získali občanství ČR. Bezkonkurenčně největší podíl azylantů na nových občanech ČR je u osob původem z Afghánistánu (56 %).

Kdo a proč u nás žádá o přechodný pobyt

Po několikaleté pauze získal Český statistický úřad údaje o cizincích ze třetích zemí podle účelu pobytu. Z těch mimo jiné vyplývá, že zatímco Američané žádají o přechodný pobyt v Česku z rodinných důvodů, Ukrajinci, Vietnamci a Moldavané kvůli zaměstnání a podnikání a Kazachstánci a Bělorusové, aby u nás mohli studovat.

Jarmila Marešová, oddělení pracovních sil, migrace a rovných příležitostí

Ze statistik Ředitelství služby cizinecké policie (ŘSCP) je zřejmé, že počet občanů třetích zemí s povoleným přechodným pobytem (tzn. s vízy nad 90 dnů nebo dlouhodobým pobytem) dosáhl k 31. 12. 2014 celkem 86 259 osob, tj. asi třetina z celkového počtu „třetizemců“ legálně pobývajících na území našeho státu.

Na 179 tis. cizinců z třetích zemí mělo na území České republiky povolený trvalý pobyt a zhruba 2,5 tis. zde pobývalo na základě udělené mezinárodní ochrany.

Nejméně cizinců je u nás z humanitárních důvodů

Největší část z celkového počtu cizinců z třetích zemí s povoleným přechodným pobytem (41 745 osob, resp.

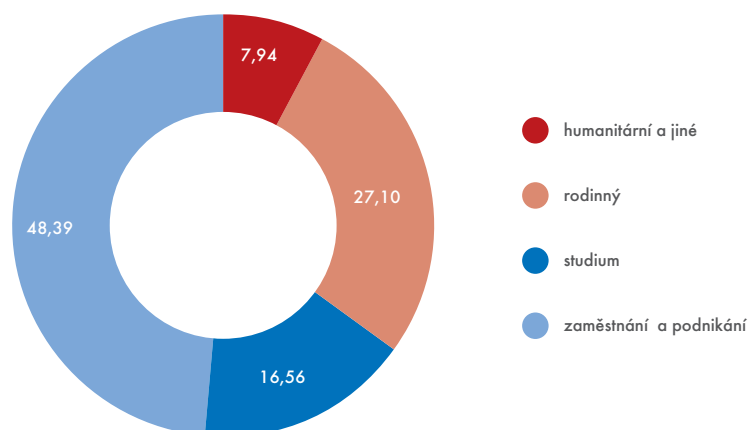
V ROCE 2014 V ČR ŽILO NECELÉ PROCENTO AZYLANTŮ

K 31. 12. 2014 pobývalo legálně na území České republiky celkem 451 923 cizinců, z toho většina (249 856, resp. 55,3 %) na základě uděleného povolení k trvalému pobytu.

Celkem 199 511 osob mělo k uvedenému datu udělený některý z typů přechodného pobytu (občané tzv. třetích zemí víza nad 90 dnů nebo dlouhodobý pobyt, občané EU a jejich rodinní příslušníci přechodný pobyt).

Azylanti tvořili pouhých 0,6 % z celkového počtu cizinců.

Cizinci z třetích zemí podle účelu pobytu v ČR v roce 2014 celkem (v %)

Zdroj: ŘSCP

48,4 %) tvořili cizinci pobývající na našem území z důvodů zaměstnání a podnikání.

Další početnou skupinu (23 377 osob, resp. 27,1 %) reprezentovali cizinci, kteří získali přechodný pobyt na území České republiky na základě rodinných důvodů. Studium jako účel pobytu mělo k uvedenému datu celkem 14 287 osob (16,6 %).

Nejmenší zastoupení – 6 850 osob (7,9 %), pak měli cizinci, kteří na území České republiky pobývali z humanitárních důvodů.

Podíváme-li se na tyto cizince – občany třetích zemí s povoleným přechodným pobytem – z hlediska pohlaví, jsou vidět určité odlišnosti.

Zatímco mezi muži dominuje jednoznačně účel pobytu zaměstnání a podnikání (60,2 %), u žen převažují rodinné důvody (37,7 %) následovány

účelem pobytu zaměstnání a podnikání (34,1 %). Studium jako účel pobytu mělo k 31. 12. 2014 celkem 13,4 %

Zatímco mezi muži dominuje jednoznačně účel pobytu zaměstnání a podnikání, u žen převažují rodinné důvody následovány účelem pobytu zaměstnání a podnikání.

mužů a 20,4 % žen. Nejméně zastoupenou kategorií, a to jak u mužů, tak

u žen, pak byly humanitární důvody (8,1 % mužů a 7,8 % žen).

Rozdíly v důvodech podle státních občanství

Ještě výraznější difference jsou patrné ze srovnání z hlediska jednotlivých (nej-

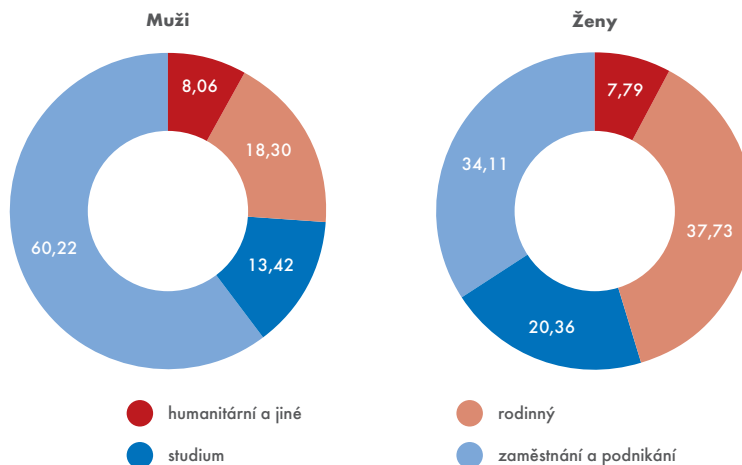
K 31. 12. 2014 pobývalo legálně v ČR celkem 451 923 cizinců, z toho většina na základě udělené mezinárodní ochrany.

více zastoupených) státních občanství.

Zaměstnání a podnikání jsou dominujícím účelem pobytu mezi Ukrajinci (65 % z těchto občanů), Vietnamci (60,2 %) a Moldavany (58 %).

Rodinné důvody mírně převažují nad zaměstnáním a podnikáním v pří-

Hlavní důvody účelu přechodného pobytu v ČR u mužů a žen v roce 2014 (v %)

Zdroj: ŘSČP

padě občanů Číny (42,4 % rodinné důvody vs. 41,3 % zaměstnání a podnikání), Korejské republiky (46,6 % vs. 41,6 %) a Japonska (47,7 % vs. 40,6 %).

U občanů Spojených států amerických jsou potom rodinné důvody jed-

noznačně nejčastějším účelem pobytu (40,7 %).

Oproti tomu občané Kazachstánu (57,7 %) a Běloruska (42,9 %) pobývají nejčastěji na území České republiky za účelem studia.

ABY V POJMECH NEBYL ZMATEK

Jarmila Marešová

oddělení pracovních sil, migrace a rovných příležitostí

V současné době v souvislosti s uprchlickou krizí používají média řadu pojmů z oblasti migrace. Bohužel často nevhodně, obvykle jako synonyma, i když o synonyma vůbec nejde. Chtěla bych proto vše uvést na pravou míru a vysvětlit, co se pod danými pojmy podle definic skrývá.

Cizincem se podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky. Jde tedy o občany zemí EU i tzv. „třetích zemí“, kteří nemají státní občanství ČR. Cizinec může na území ČR pobývat přechodně nebo trvale, dále pak jako žadatel o mezinárodní ochranu nebo držitel uprchlického azylu.

Po splnění podmínek daných zákonem č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky, může cizinec získat české státní občanství. Takové osoby již

nejdou vedeny ve statistikách cizinců pobývajících na území ČR.

Migrant je obecnější pojem zahrnující více kategorií. Jde o osobu, která migrovala přes hranice daného státu (ČR) a pobývá na jeho území, ať již je to žadatel o mezinárodní ochranu, uprchlík (azylant), zahraniční pracovník nebo podnikatel, rodinný příslušník cizince žijícího na území tohoto státu, zahraniční student apod. Mezi migranty však nepatří turisté nebo osoby, které jsou na služební cestě. Migranti se dále mohou dělit z hlediska legálnosti jejich vstupu nebo pobytu na území daného státu na legální či ilegální. Statisticky za různé kategorie migrantů vedou ve většině případů věcně příslušné resorty.

Žadatel o mezinárodní ochranu je cizinec (osoba s cizí státní příslušnos-

tí nebo bez státní příslušnosti), který na území daného státu (ČR) požádal o udělení uprchlického azylu. Uprchlík je cizinec, kterému byl na území daného státu (ČR) v souladu s tamními právními předpisy udělen uprchlický azyl, případně doplňková ochrana. Azylant je cizinec, kterému byl na území daného státu (ČR) udělen uprchlický azyl. Statistické údaje za všechny tyto kategorie cizinců jsou v České republice v gesci Ministerstva vnitra.

V některých případech je užíváno rovněž pojmu běženelec. Tento pojem však nemá oporu v migrační terminologii a není tak jednoznačně definován. V mediální praxi je novináři hojně používán jako synonymum žadatele o mezinárodní ochranu nebo jako synonymum uprchlíka či azylanta.

STATISTIKA

STATISTICS
AND ECONOMY
JOURNAL

VOL. 95 (4) 2015

CZECH
STATISTICAL
OFFICE

Odborný časopis ČSÚ zařazený
v mezinárodní citační databázi
odborné recenzované literatury Scopus,
a dalších. Vychází 4x ročně pouze
anglicky. V době vydání tištěné
verze je kompletně zveřejňován
i na internetu.

4

**MICHAELA BRÁZDILOVÁ,
PETRA ŠVARCOVÁ**
(ČSÚ, VŠE, PRAHA)

INCOME INEQUALITY BY HIGHEST ATTAINED
EDUCATION IN THE CZECH REPUBLIC

**CESARE COSTANTINO,
EMANUELA RECCHINI**
(ISTAT, ŘÍM)

ENVIRONMENTAL-ECONOMIC ACCOUNTS AND
FINANCIAL RESOURCE MOBILISATION FOR
IMPLEMENTATION THE CONVENTION
ON BIOLOGICAL DIVERSITY

**PHILIPPE BAUTIER, CHRIS LAEVAERT,
BERNARD LE GOFF**
(EUROSTAT, LUCEMBURK)

TRACKING USERS FOR A TARGETED
DISSEMINATION

czso.cz/statistika_journal

372 Kč/ROČNÍ PŘEDPLATNÉ

Už teď jsem v ráji

Podívat se na život v České republice očima cizince je vždy zajímavé. Jak hodnotí rozdíly v české a indické kultuře Murali Parsa, odborný pracovník z oddělení koordinace šetření v domácnostech Českého statistického úřadu? Narodil se v jižní Indii a žije u nás desítky let.

Alena Géblová, vedoucí redaktorka

Jak dlouho už v Českém statistickém úřadu pracujete?

Od roku 1996. Letos v únoru to bude dvacet let od chvíle, kdy jsem poprvé nastoupil do Úřadu jako odborný pracovník. Tenkrát jsem začal pracovat v oddělení statistik vědy a výzkumu.

Na kterém pracovišti působíte dnes?

Teď pracuji v oddělení koordinace šetření v domácnostech, kam jsem nastoupil v roce 2009.

Co přesně děláte?

Pracuji s databázemi, to znamená, že ze souborů informací, které zjišťují naše tazatelky v domácnostech a které procházejí dalším zpracováním, připravuji výstupy pro další statistická zpracování.

Souvisí tato práce, kterou nyní vykonáváte, s oborem, jež jste vystudoval?

Ne. Vystudoval jsem totiž na Matematicko-fyzikální fakultě Karlovy univerzity v Praze jadernou fyziku, kde jsem získal akademický titul CSc. za doktorandskou práci v mém oboru. Při výzkumnické práci jsem získal zkušenost s analýzou dat, tedy s databázemi. Což není přímo statistika, ale s prací statistiků to má hodně společného. Jedná se o programování databází, což je pro statistiku velmi důležitá věc.

Když jste se stal odborníkem na jadernou fyziku, proč jste u tohoto oboru nezůstal a začal jste pracovat v Českém statistickém úřadu?

Po ukončení studia jsem pracoval jako výzkumný pracovník v Nukleárním centru na matfyzu. Tehdy nebyl můj plat příliš vysoký, abych z něj mohl uhradit životní náklady. Začal jsem se rozhlížet po lépe placené práci a přes kamarády jsem si našel práci v ČSÚ.

Jak dlouho už žijete v České republice?

Když to počítám od začátku studia, tak od roku 1987. Po ukončení vysoké školy jsem odjel zpátky do Indie. Ale na pozvání profesora Ivana Wilhelma jsem se vrátil do Prahy a začal působit jako výzkumný pracovník. Pokračoval jsem ve své doktorandské práci.

Cítíte se dnes Indem, Čechem, Evropanem nebo Asiátem?

To je otázka. Čechem a Indem zároveň.

Není to trochu schizofrenní, přece jenom se indická kultura od té české dost liší.

Ten rozdíl je obrovský, to máte pravdu. Když říkám, že se cítím jako Čech, tak narážím na změnu svého myšlení. Kultura podle mého názoru hodně souvisí s náboženstvím. Tam odkud pocházím, to znamená jih Indie, z Hajdarábadu, jsou lidé hodně nábožensky založení. Většina obyvatel vyznává hinduismus. Společnost se dělí na kasty. Ty základní jsou čtyři. Nejvyšší společenský stupeň tvoří bráhmani. Na druhé jsou kšatrijové, tedy bojovníci. Dále jsou to vaišjové, což jsou obchodníci a poslední jsou šúdrové, tedy dělníci. Já jsem patřil do kasty bráhmanů. Podle mého názoru tyto kasty nemají žádný význam. Kasty omezují lidi v tom, aby vykonávali jinou profesi. Podle mě si může každý svobodně zvolit svoje budoucí povolání. A v tomto názoru se právě podobám Čechům.

V čem se ještě lišíme?

Každý Ind bere život podle své karmy. Kdo dělal v minulém životě dobré věci, má se v současném životě dobře. Proto se každý snaží žít správně, aby nemusel v dalším životě trpět. Každé náboženství má pravidla, co je správné. V hinduismu je základem neubližovat

bližním, respektovat starší lidi, nekrást, podobně jako v křesťanství. A ještě chránit přírodu. Příroda je pro hinduisty svatá jako Bůh. Všechny přírodní elementy, což jsou voda, vítr, země a oheň, jsou pro nás jako Bůh. To znamená, že každý Ind se snaží žít v harmonii s přírodou.

V této souvislosti mě napadá, jak je to u vás s regulací populace?

Podle zákonů je možné uměle přerušit těhotenství, ale za určitých podmínek. Dělat testy předem, zda se narodí kluk nebo holka, je však rodičům zakázáno. Dříve se povolovalo, aby rodiny měly maximálně dvě děti. Dnes mladí lidé sami rozhodují, kolik dětí budou mít, ale státní podporu na třetí dítě už nedostanou. Jelikož už v Indii nežiji 30 let, podrobnosti už nevím.

A jaké jsou vaše rodinné poměry v České republice?

Jsem ženatý, mám jednu dceru, která studuje na osmiletém gymnáziu v Praze.

Je vaše žena Češka?

Ne, je to Indka a pracuje v bance. Poznali jsme se v době studií. Ona vystudovala České vysoké učení technické v Praze.

Jaký máte u nás oba status?

Celá rodina má české občanství.

Změnil se přístup Čechů k cizincům za tu dobu, co jste tady?

Od roku 1987 jsem zaznamenal obrovský rozdíl. V současné době jsou lidé více tolerantní než dřív. Alespoň tady v Praze.

Bylo pro vás těžké se zpočátku přizpůsobit místním poměrům?

Murali Parsa, CSc.

Narodil se v roce 1960 v jižní Indii v rodině bráhmánů. V roce 1987 přijel studovat do Československa, kde získal titul CSc. v oboru jaderná fyzika. Do Českého statistického úřadu nastoupil v roce 1996. V současné době pracuje jako odborný pracovník v oddělení koordinace šetření v domácnostech. Hovoří plynule česky a anglicky, zajímá se o literaturu a meditaci, s dcerou čte české autory. Patnáct let vedl konverzační kurzy angličtiny v Praze.

Kasty omezují lidi v tom, aby vykonávali jinou profesi. Podle mě si může každý svobodně zvolit svoje budoucí povolání. A v tomto názoru se právě podobám Čechům.

Jako pro Asiata to pro mě byla rozdílná kultura, jak už jsem říkal. Začátky pro mě byly těžké.

Když jste přišel do Československa, znal jste tu někoho, kdo vám zpočátku pomáhal?

Ano, znal jsem pár Indů, kteří tu studovali. Ti už jsou většinou bohatí a už se nestýkáme.

V čem se liší indická rodina od té české?

Rodiče v Indii rozhodují o budoucnosti dětí, o tom, co budou studovat, koho si vezmou. Jejich partnery hledají ve stejné kastě. V mém případě by to byl problém, protože má žena je z jiné kasty. S tím mám v Indii problém dodnes, protože příbuzní ji kvůli tomu nepřijali mezi sebe. Má tchýně, přesťže je z nižší kasty, s naším sňatkem nesouhlasila.

Jak se díváte na postavení seniorů v České republice?

Je lepší než v Indii. Alespoň se o ně postará stát. Proto v Indii chtějí v každé rodině syna, protože podle hinduismu jim spálením po smrti pomůže do ráje. Dcera jim sice pomáhá za jejich života, ale na jejich cestu do ráje to nemá vliv. To je také důvod, proč někteří rodiče, když se dozvědí, že je na cestě dcera, přistupují k přerušování těhotenství. A přitom tím porušují zákon.

Ale vy máte dceru. Znamená, že se do ráje nedostanete?

To nevdá, už teď jsem díky dceři v ráji.

Baví vás statistika?

Ano, ale ještě více mě baví programování. Ale je pravda, že od té doby, co pracuji v ČSÚ, více sleduji oblasti, které bych dříve nesledoval. Například, jak se vyvíjí zahraniční obchod České republiky s Indii. Nebo přímé investice České republiky v Indii.

V jakých oborech nebo oblastech Češi v Indii investují?

Řekl bych, že nejvíce v průmyslu. Postavili tam i nějaké pivovary.

Víte, kolik žije Indů v České republice?

Přibližně dva tisíce.

Jejich počet od 90. let roste nebo klesá?

Je to trochu více než dřív, ale stále jich není tolik jako v ostatních západních zemích. Například v Německu nebo ve Velké Británii jich žije několikanásobně více.

Jaké máte plány do budoucna?

Záleží na mé dceři. Je to výborná studentka. Přestože jsou oba její rodiče cizinci, ve třídě patří k nejlepším v češtině.

Co byste chtěl, aby studovala?

Co bude chtít. Nebudu ji k ničemu nutit. Ale je výborná v matematice a v cizích jazycích.

Jakým jazykem hovoříte doma?

S ní mluvím v hindštině, občas v angličtině. To, když ji vysvětluji matematiku nebo fyziku. Ona mně odpovídá v češtině. ■

Chuť cestovat s věkem neklesá

Statistiky Eurostatu potvrzují trend zvýšeného zájmu obyvatel v postproduktivním věku aktivně trávit svůj volný čas. Totéž hlásí většina cestovních kanceláří. Na dovolenou v tuzemsku či do zahraničí se v roce 2014 vydalo 2,8 mil. občanů ČR starších 65 let.

Zdeněk Lejsek, oddělení statistiky cestovního ruchu

Cestování seniorů se právem stává v celém světě objektem zájmu poskytovatelů služeb cestovního ruchu. Jedná se o oblíbenou skupinu turistů, neboť starší lidé poměrně dobře utrácí, vsází na kvalitní organizaci a zároveň mohou být řešením pro vytížení kapacit v oblíbených destinacích mimo hlavní sezónu. Tito návštěvníci budou v odvětví cestovního ruchu hrát v příštích desetiletích důležitou roli a otevírat nové výzvy a příležitosti. Důvody jsou zřejmé. Současní seniori cestují více než předchozí

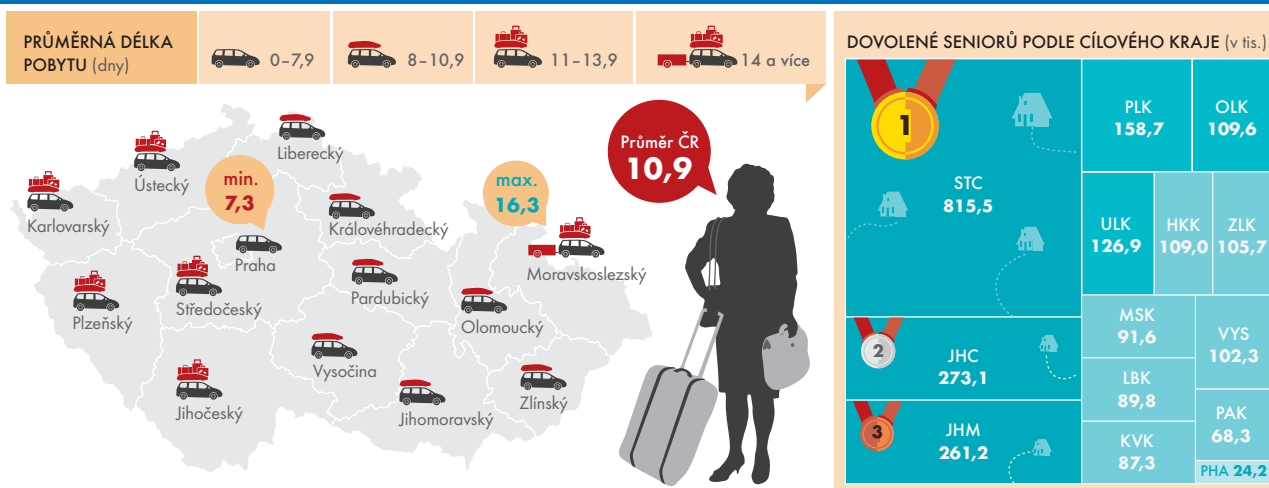
generace a díky zlepšující se zdravotní péči bude tento trend pokračovat. Jen v Evropě se navíc očekává zdvojnásobení podílu lidí v postproduktivním věku na 30 % celkové populace do roku 2060. S tím poroste i podíl starších lidí na celkovém počtu turistů.

Všude dobře, nejlip v tuzemsku

Čeští seniori v roce 2014 realizovali 2,4 mil. dovolených v tuzemsku. Z pohledu statistiky se přitom dovolenou ro-

zumí každá cesta s alespoň čtyřmi přenocováními za účelem trávení volného času a rekreace mimo tzv. obvyklé prostředí respondenta. Na těchto cestách bylo uskutečněno 24,0 mil. přenocování. Průměrná délka pobytu seniora tak dosáhla 10,9 dne, což je vysoce nad průměrem celé populace (8,7 dne). Nejčastěji starší občané cestovali do Středočeského kraje (34 %), v oblíbenosti následovaly kraje Jihočeský a Jihomoravský (oba 11 %). Nejdéle se seniori zdrželi v Moravskoslezském kraji (16,3 dne), nejkratší dobu naopak pobýli v Praze (7,3 dne).

Domácí dovolené seniorů v roce 2014

CELKOVÝ POČET CEST

2,42 mil.

PRŮMĚRNÁ DÉLKA POBYTU

10,9 dní

POČET PŘENOCOVÁNÍ

23,99 mil.

PODÍL SENIORŮ NA CELKOVÉM POČTU DOVOLENÝCH (%)

31,6

TYP UBYTOVÁNÍ (%)

61 27 11

Vlastní rekreační zařízení

U příbuzných a známých

Hotely, penziony

DÉLKA POBYTU (%)

58 23 19

5-8

9-15

16+

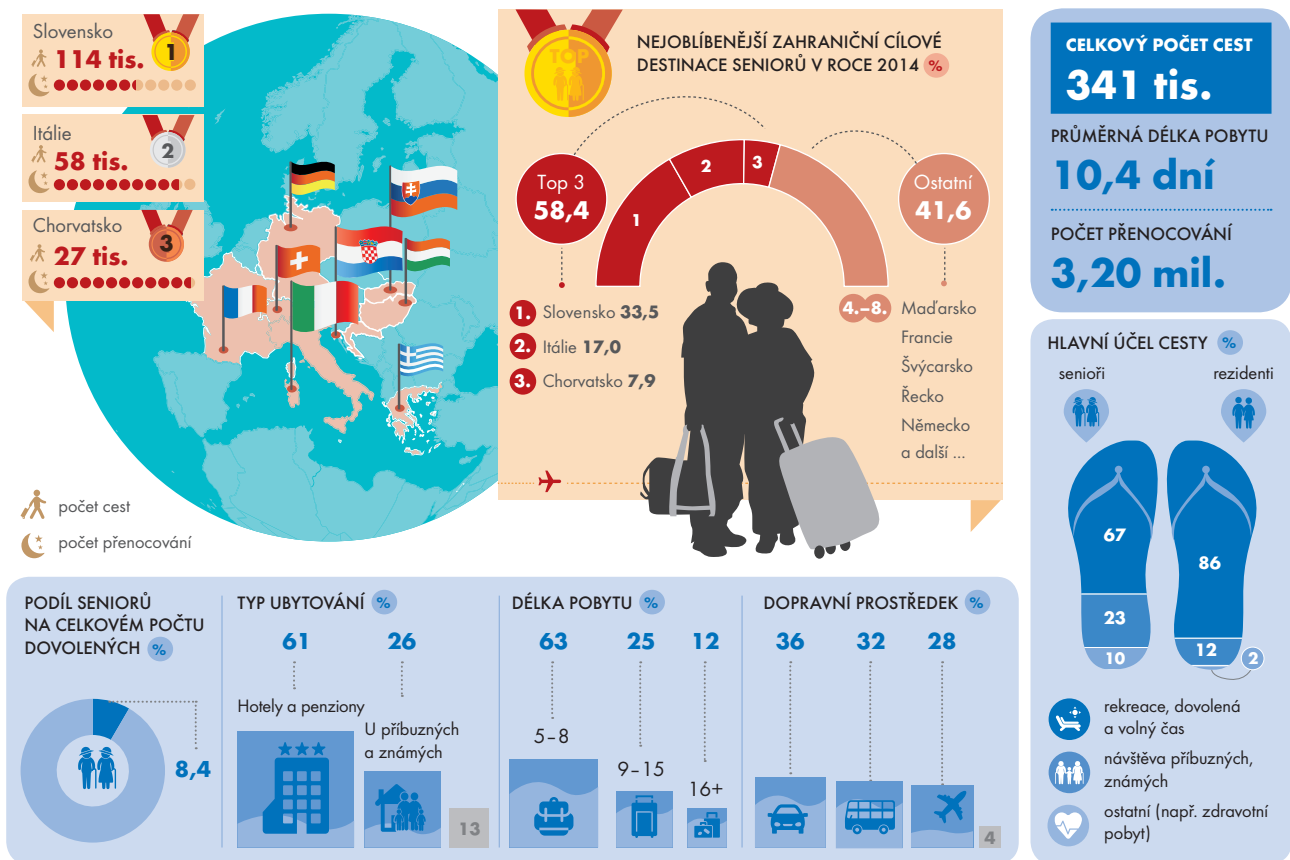
HLAVNÍ DOPRAVNÍ PROSTŘEDEK (%)

82 10 8

Zdroj: Eurostat

Zahraniční dovolené seniorů v roce 2014

Zdroj: Eurostat

V zahraničí strávilo dovolenou 341 tis. seniorů, kteří zde uskutečnili 3,2 mil. přenocování. Průměrná délka pobytu činila 10,4 dne. Zatímco z hlediska všech Čechů dlouhodobě dominují dovolené v Chorvatsku, nejčastějším cílem cesty starších občanů je Slovensko. Tam jich v roce 2014 vyjelo 114 tis. Délka pobytu na území našeho východního souseda však byla kratší (7,1 dne). Zřejmě často šlo o návštěvy rodinných příslušníků, příbuzných či známých, které seniři nezářídka absolvují s dětmi či vnoučaty.

Kvalita, čas, poznávání

Životní úroveň stejně jako životní filozofie seniorů se během posledních let značně změnila. Zatímco dříve se seniři při výběrání zájezdů a dalších služeb cestovního ruchu orientovali výrazně podle ceny, dnes si řada z nich díky vyšším příjmům může a chce dovolit kvalitní dovolenou. Zlepšila se i úroveň zdravotní péče, díky níž se lidé v důchodovém věku ještě zda-

leka necítí staří. Chtějí nejen aktivně žít, ale také aktivně odpočívat a udržovat se tak ve fyzické i duševní kondici. Důležitým sdělením pro poskytovatele turistických služeb přitom je, že seniři disponují dostatkem volného času. Zdaleka je již neuspokojí tradiční lázeňské pobyty.

Ubytovací zařízení by proto seniorům měla poskytnout dostatek sportovního vyžití – ideální je plavání v bazénu, cvičení v posilovně a pěší nebo cyklistické výlety, ale zároveň také určitý komfort odpovídající potřebám jejich věku. Nabídka by též měla zahrnovat kulturní aktivity (historická místa, muzea, divadla, opery) a možnosti poznávání. Starší turisté rovněž uvítají individuální přístup hotelového personálu a snahu vyhovět i speciálním přáním. Z hlediska přístupnosti by měla být samozřejmostí bezbariérovost ubytování i související infrastruktury.

Mezi hlavní důvody necestování ve vyšším věku patří právě zhoršený zdravotní stav. V roce 2014 odradil od delší cesty 81 % osob starších 65 let. Kvůli ne-

dostatku financí zároveň odložilo dovolenou 22 % seniorů, ve 26 % pak scházela dostatečná motivace.

SPECIFIKA SENIORŮ V CESTOVNÍM RUCHU

- Disponibilní fond volného času;
- ochota cestovat mimo hlavní sezónu;
- upřednostnění tuzemka před zahraničím;
- preference včasné rezervace včetně nabídek „first minute“;
- důraz na důkladnou organizaci cesty bez stresujících situací;
- ochota připlatit si za kvalitnější službu;
- často cesty s vnoučaty nebo s jiným doprovodem;
- hlavně osobní kontakt, jen výjimečně objednávka služeb po internetu;
- zvýšená rizikovitost z hlediska možných zdravotních obtíží a úrazů.

Odliv peněz z ČR je jeden z nejsilnějších v Unii

Od ledna do září loňského roku vytvořila česká ekonomika hrubý domácí produkt ve výši 3,30 bil. Kč v běžných cenách. V podobě finančních prostředků z něho v ČR zůstalo ale jen 3,02 bilionu. Zbytek peněz odešel do zahraničí.

Lukáš Kučera, oddělení svodných analýz

První tři čtvrtletí roku 2015 byla pro českou ekonomiku neobyčejně úspěšným obdobím. Hrubý domácí produkt (HDP), bez očištění o sezónní a kalendářní vlivy, se navýšil v reálném vyjádření o 4,3 % meziročně. K jeho růstu přispěly téměř všechny složky poptávky. Ubrala pouze bilance zahraničního obchodu. Ekonomice se velmi dařilo i z hlediska vývoje jednotlivých odvětví. Téměř všechna – od zpracovatelského průmyslu přes stavebnictví až po rozličná odvětví služeb – totiž zaznamenávala lepší výsledky než před rokem. HDP narostl nejrychleji za posledních osm let. V Evropské unii českou ekonomiku z hlediska dynamiky hrubého domácího produktu předčily pouze tři země. Byla to Malta (+5,5 %), Lucembursko (+5,8 %) a Irsko (+7,0 %).

Dynamika HDP v reálném vyjádření je pouze jedním z mnoha měřítek hospodářského rozvoje a úspěšnosti ekonomiky v průběhu času. A jakkoli vývoj tuzemské ekonomiky v prvních třech

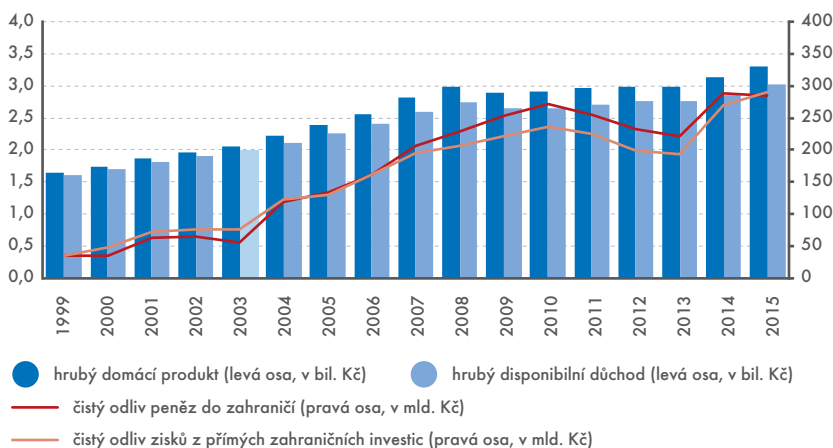
TRANSAKCE SE ZAHRAIČÍM

Přerozdělení peněz se zahraničím odpovídá širokému spektru transakcí. Klíčovými jsou:

- zisky z přímých zahraničních investic;
- příjmy z práce v zahraničí, úroky;
- povinné odvody do společného rozpočtu Evropské unie.

Pokud jde o kapitálové příjmy z rozpočtu Evropské unie, ty v těchto transakcích z metodických důvodů zohledněny nejsou.

Hrubý domácí produkt a hrubý disponibilní důchod v ČR (v běžných cenách)

^{*) Pozn.: Údaje jsou za 1. až 3. čtvrtletí roku.}

Zdroj: ČSÚ

čtvrtletích roku 2015 vypadal podle tohoto ukazatele impozantně, jiné indikátory mohly nadšení mírnit. Jedním z nich byl hrubý disponibilní důchod.

Za hranice směřují stovky miliard

Hrubý disponibilní důchod zachycuje, jak už z jeho názvu vyplývá, jakými finančními prostředky domácí ekonomika disponuje. Určuje, kolik peněz je v ní na spotřebu a investice. A jak je hrubý disponibilní důchod v případě České republiky vysoký? Je dlouhodobě nižší než hrubý domácí produkt. Ani období od ledna do září loňského roku nebylo výjimkou. Zatímco HDP v běžných cenách dosáhl 3,30 bil. Kč, hrubý disponibilní důchod činil 3,02 bil. Kč.

Tím, čím se liší od HDP, jsou transakce se zahraničím. Dochází k nim ve dvou směrech. V jednom ekonomika finanční prostředky ztrácí, to znamená,

že peníze z ní odplouvají do zahraničí. Ve druhém je naopak získává. V úhrnu Česká republika na přerozdělení trátí. Více prostředků z ní tedy odtéká, než naopak přitéká. V průběhu prvních třech čtvrtletí 2015 z Česka odešlo 449 mld. Kč. Ze zahraničí do ČR zamířilo 164 mld. Kč.

Kvůli přerozdělení se zahraničím přišla česká ekonomika v lednu až

INVESTORŮM NÁLEŽÍ I REINVESTOVANÉ ZISKY

Zisky z přímých zahraničních investic se dělí na rozdělované důchody společností a reinvestované zisky. Rozdělované důchody společností odchází do země investora fyzicky. Reinvestované zisky zůstávají v cílové destinaci. Z ekonomické podstaty však odchází obě části zisků, neboť obě náležejí investorům.

září loňského roku o 285 mld. Kč, tj. o 8,6 % HDP. Čistý odliv peněz byl mohutný. Silnější byl jen v prvních třech čtvrtletích let 2009 (8,7 %), 2010 (9,3 %) a 2014 (9,2 %).

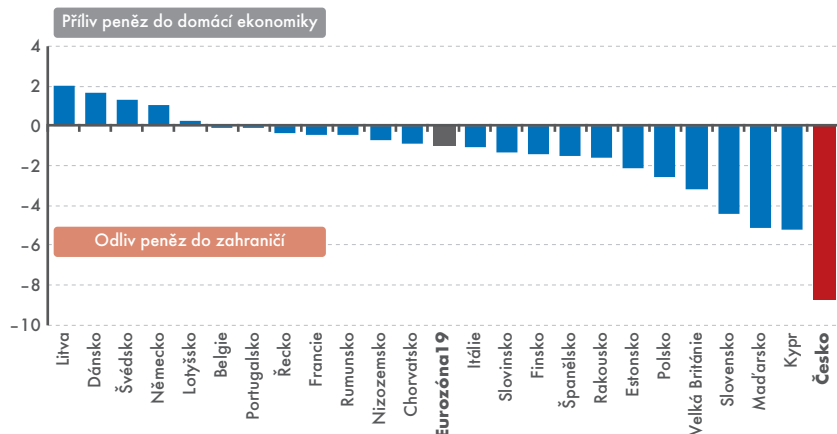
Již víme, že hrubý disponibilní důchod České republiky je nižší než HDP. Také víme, že příčinou je silnější odliv peněz do zahraničí v porovnání s intenzitou přílivu do ekonomiky České republiky. Pokud se podíváme do struktury transakcí, zjistíme, že hlavní roli v tomto směru sehrávají zisky přímých zahraničních investorů. Během prvních třech čtvrtletí 2015 si přímí zahraniční investoři přišli v Česku na 319 mld. Kč. Domácím investorům přinesly jejich zahraniční investice pouze 29 mld. Kč. Proč je rozdíl v těchto ziscích tak markantní? Hlavní důvody jsou dva.

Zprv je objem přímých zahraničních investic v ČR je mnohem větší než velikost investic českých společností v cizině. Ty sice zvolna rostou, především po roce 2007, v porovnání s objemem zahraničního kapitálu v Česku zůstávají ale stále nízké. Zadruhé se liší ve fázi životního cyklu. Zatímco přímé zahraniční investice v ČR jsou již v pokročilé fázi a tedy vysoce ziskové, české jsou mladé. Jejich hlavní čas – co se týče tvorby zisků – by měl teprve přijít.

ČR se většinou zemí EU vymyká

Rozdíl v objemu přímých zahraničních investic v České republice a tuzemských investic v zahraničí je možné ilustro-

Čistý odliv peněz do zahraničí, popřípadě čistý příliv¹⁾ do domácí ekonomiky v roce 2014 (v HDP)

¹⁾ Pozn.: Za Bulharsko, Irsko, Lucembursko a Maltu nejsou data dostupná.

Zdroj: ČSÚ, Eurostat

vat na datech České národní banky. Podle údajů z konce roku 2014 činil objem kapitálu zahraničních investorů v české ekonomice 3,26 bil. Kč. Investice tuzemských společností v cizině byly nižší – necelý bilion (917 mld. Kč). Čistá pozice se tak rovnala -2,34 bil. Kč. Nerovnováha české ekonomiky v přímých zahraničních investicích byla jedna z nejvýraznějších ze zemí Evropské unie. Větší rozdíl ve stavech, vyjádřeno relativně k HDP, měly na konci roku 2014 pouze tři země: Estonsko, Bulharsko a Malta.

Jelikož právě nerovnováha ve stavech přímých zahraničních investic je hlavní příčinou čistého odlivu peněz z české ekonomiky do zahraničí a ta je přitom jedna z nejvýraznějších v EU, není překvapením, že také tento odliv

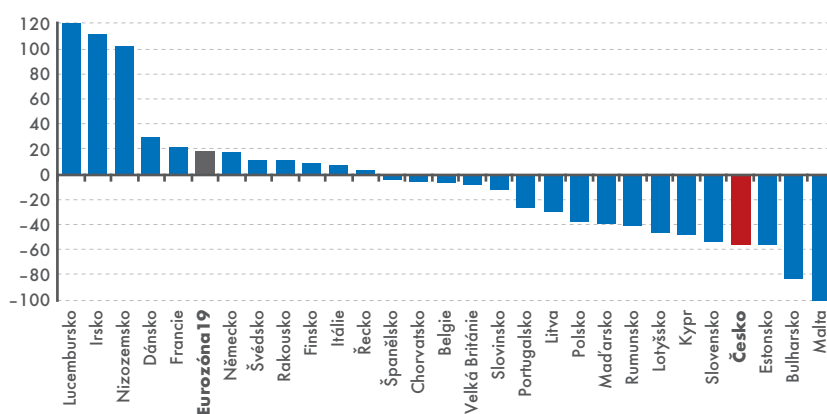
patří k nejsilnějším. Za celý rok 2014 odešlo z České republiky 8,7 % HDP. Jednalo se o nejhorší výsledek v Unii. Je však třeba podotknout, že pro srovnání nebyla dostupná data za čtyři země včetně Irska. A to je země, která na přerozdělení dlouhodobě ztrácí dokonce více peněz než my. Pozice české ekonomiky by tak byla ve skutečnosti zřejmě o jednu příčku lepší.

Zahraníční investoři berou, ale také dávají

Zahraníční investoři ze svých investic v Česku „sklízí sladké plody“. Bylo by však chybou uvažovat o přímých zahraničních investicích pouze negativně. Jejich přínosy jsou totiž zjevné. Promítly se do růstu investiční aktivity, zmodernizovaly zpracovatelský průmysl, zvýšily exportní výkonnost české ekonomiky. Spolu s jejich přílivem pronikly do České republiky nové technologie, know-how a zkušenosti. Je pravda, že velká část hrubého domácího produktu aktuálně končí v zahraničí. Bez přílivu zahraničního kapitálu by tomu tak jistě nebylo. Jenže bez zahraničního kapitálu by česká ekonomika s největší pravděpodobností nerostla tak, jak jsme pozorovali. Nebyl by nakonec nižší i hrubý disponibilní důchod?

Více informací o čistém odlivu peněz naleznete v analýze Hodnocení výkonnosti ekonomiky České republiky v širším kontextu na <http://bit.ly/1NhU2zz>.

Čistá pozice¹⁾ v přímých zahraničních investicích na konci roku 2014 (v % HDP)

¹⁾ Pozn.: Čistá pozice Lucemburska je kladná, HDP přitom přesahuje zhruba desetinásobně. V případě Malty je tomu naopak.

Zdroj: ČSÚ, ČNB, Eurostat

V Evropě mají práci, nezaměstnanost klesá

Téměř ve všech členských státech Evropské unie klesá míra nezaměstnanosti, a to již od konce roku 2014. Souvisí to s ukončením hospodářské krize a zlepšením podmínek na trhu práce.

Ilona Nováková, oddělení pracovních sil, migrace a rovných příležitostí

Ve 3. čtvrtletí 2015 dosahovala průměrná míra nezaměstnanosti osob ve věku 15–64 let 9,1 % a vrátila se tak k hodnotám vykazovaným před hospodářskou krizí. Nejnižší míru nezaměstnanosti zaznamenali v Německu (4,5 %), nejvyšší byla v Řecku (24,2 %). Maximální vysoké míry nezaměstnanosti, zejména v Řecku a Španělsku, se dosud nepodařilo překonat. Stále vysoká je i průměrná nezaměstnanost u mladých osob ve věku 15–24 let.

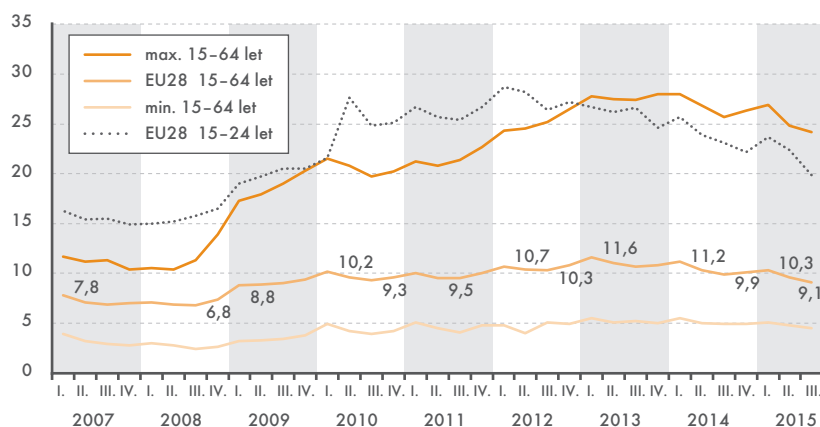
Rozdíl v zaměstnanosti mladých lidí

Po evropské krizi nezaměstnanost rostla, ale méně než nezaměstnanost mladých lidí. Ta má tendenci být vyšší než celková nezaměstnanost z důvodu menšího počtu mladých jako pracovní síly. Po hospodářské krizi tyto rozdíly prudce vzrostly, protože zaměstnanost mladých se koncentrovala do odvětví, která jsou citlivá na hospodářský cyklus, tj. průmysl (zpracovatelský), stavebnictví, obchod, služby a cestovní ruch. V zemích, které byly ekonomickým úpadkem nejvíce postiženy, zaměstnávaly tyto sektory ještě před krizí 65–75 % mladých lidí.

Rozdíl v zaměstnanosti mladých lidí je mezi jednotlivými zeměmi EU značný. Vedle těch, které byly krizí nejvíce zasázeny a kde je vysoká nezaměstnanost (např. Španělsko, Chorvatsko), jsou takové, kde se nezaměstnanost mladých lidí projevila jen nepatrně (Rakousko, Nizozemsko), anebo dokonce klesla (Německo).

Pozitivní jsou data z posledních let. Z údajů dostupných za rok 2015 vyplývá, že se míra nezaměstnanosti

Vývoj míry nezaměstnanosti osob ve věku 15–64 let a 15–24 let v EU28, 1. čtvrtletí 2007 až 3. čtvrtletí 2015 (v %)

Zdroj: Eurostat

osob ve věku 15–24 let snižuje. V České republice se za poslední dva roky snížila o 7 %. Trvalé zvyšování nezaměstnanosti mladých lidí by způsobovalo oslabování dovedností či emigraci kvalifikované pracovní síly.

Cílem Unie je zvýšit počet vysokoškoláků

Nejen hospodářský cyklus, ale i vzdělání obyvatel ovlivňuje zaměstnanost v každé zemi. Proto v červnu 2010 přijala Evropská rada novou strategii pro růst a zaměstnanost Evropa 2020, která navázala na Lisabonskou strategii. Mezi hlavní cíle týkající se vzdělání patří snížení podílu populace ve věku 18–24 let, která předčasně ukončí školní docházku, pod hranici 10,0 %. K tomuto výsledku se průměr za státy EU28 pomalu blíží. Poslední monitorovaný údaj z roku 2014 udává hodnotu 11,2 %. Česká republika si v tomto směru vede dobře, má jeden z nejnižších podílů (5,5 %).

Druhým cílem Evropské unie v oblasti vzdělávání je zvýšení podílu vysokoškolsky vzdělaných osob ve věku 30–34 let na 40 %. Současná situace ukazuje, že požadovanou hranici splňuje již 17 zemí (Litva, Kypr, Irsko, Švédsko, Lucembursko, Estonsko, Velká Británie, Lotyšsko, Nizozemsko, Dánsko, Francie, Slovinsko, Finsko, Polsko, Belgie, Řecko, Španělsko). V této věkové skupině udává většina zemí EU28 vyšší podíl žen s terciárním vzděláním.

Podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil ČSÚ se Česká republika řadí mezi země s nízkým podílem vysokoškolsky vzdělaných osob ve věku 30–34 let.

Následky „dualismu“ trhu práce

„Dualismus“ trhu práce (existence a propast mezi dvěma druhy pracovního poměru – smlouvy na dobu určitou a neurčitou) má pak za násle-

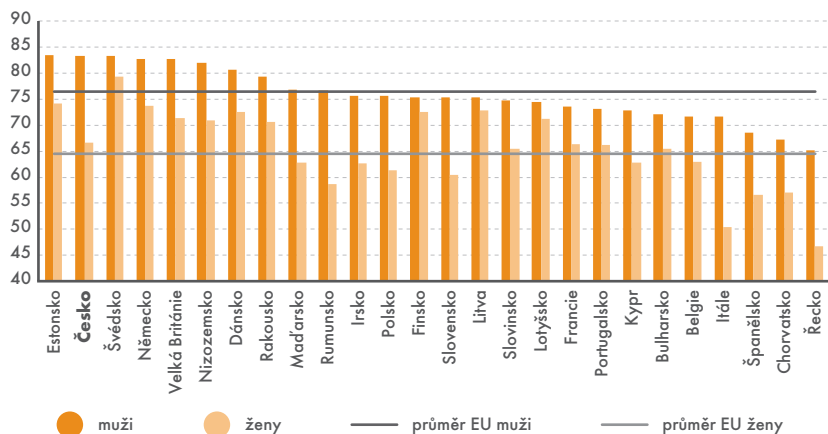

dek znatelný podíl pracovních smluv na dobu určitou především při nižší ochraně zaměstnance. Legislativou se jednotlivé státy snaží vhodně upravit podmínky přijímání a propouštění zaměstnanců s různým druhem pracovní smlouvy. Duální trh práce byl spojen s nižší mírou zaměstnanosti zejména mladých lidí. Mladí lidé jsou ve větší míře zaměstnáni na dobu určitou. Rozdíl mezi osobami v produktivním věku a osobami ve věku 15–24 let byl v tomto ohledu zvláště výrazný ve Španělsku, Itálii a Portugalsku, kde měli jednu z nejvyšších měr nezaměstnanosti mladých lidí. Vyšší ochranou smluv na dobu určitou by se měla snížit tato nezaměstnanost. Účinky by byly silnější pro mladé, protože zaujmají vyšší podíl zaměstnaných se smlouvou na dobu určitou. V případě silnější duality trhu práce by mohla být ovlivněna zaměstnanost v celém produktivním věku. I přes opatření ve snaze snížit počet pracovních smluv na dobu určitou se ve většině zemí EU28 podíl zaměstnanců s „dočasnou“ smlouvou (počítáno jako procento z celkového počtu zaměstnanců) mírně zvyšuje.

Polovina evropské populace je ekonomicky aktivní

Počet a struktura obyvatel, resp. počet ekonomicky aktivních osob, jsou základním zdrojem pracovních sil. Ekonomicky aktivní populace znamená počet zaměstnaných a nezaměstnaných osob, což je nabídka pracovních sil (ekonomická aktivita se většinou

Míra zaměstnanosti mužů a žen ve věku 20–64 let v členských zemích EU ve 3. čtvrtletí 2015 (v %)

Zdroj: Eurostat

měří od 15 let a výš). Celková populace zemí EU28 mírně roste a podle Výběrového šetření pracovních sil o trhu práce v Unii (EU LFS) téměř polovina je aktivní na trhu práce. V roce 2014 míra ekonomické aktivity osob ve věku 15–64 let činila za průměr zemí EU28 72,6 %. Česká republika se nijak nevyvíjí evropskému složení. Vedle stárnoucí populace se v ČR počet osob ve věku 15–64 let mírně snižuje a míra ekonomické aktivity v této věkové skupině dosahovala v roce 2014 zhruba 74 %. Hlavními představiteli českého pracovního trhu jsou současné početně bohaté generace 40letých.

Nejvyšší míra zaměstnanosti je ve Švédsku

Míra zaměstnanosti EU v průběhu desetiletí před hospodářskou krizí více

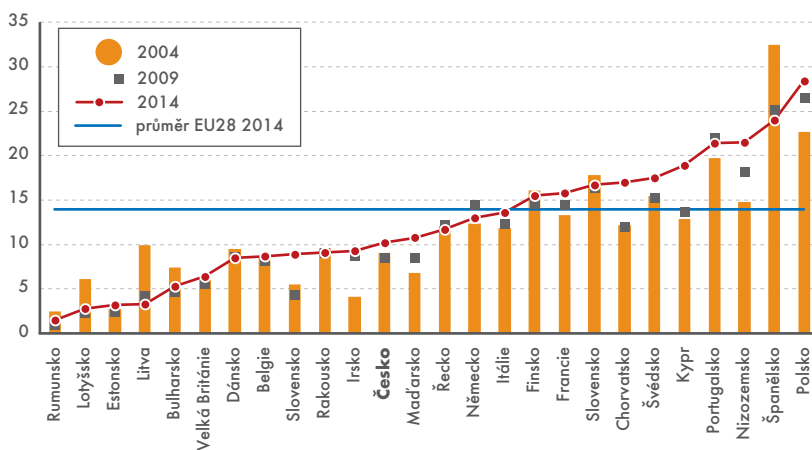
méně rostla. Vrcholila v roce 2008 se 70,3 %, bráno jako průměr za členské země EU28 ve věkové skupině 20–64 let. V roce 2009 zasáhla krize trh práce a srazila míru zaměstnanosti zpět na úroveň roku 2006. Z posledních údajů za 3. čtvrtletí 2015 dosáhla zaměstnanost v zemích EU uspokojujících 70,5 %. Vlivem oživení ekonomiky počet zaměstnaných roste téměř ve všech státech EU28.

Nejvyšší míru zaměstnanosti dlouhodobě dosahuje Švédsko, ve kterém je i nejvyšší míra zaměstnanosti žen. Německo čelilo hospodářské krizi a těžilo ze silné průmyslové základny, standard zaměstnanosti si udrželo a nyní zaujímá přední příčky v zaměstnanosti mužů i žen.

Významná je i Velká Británie a její orientace na finanční a softwarové služby. Britská ekonomika a zaměstnanost také rostou a Británie se tak dostává v roce 2015 na třetí nejvyšší pozici v míře zaměstnanosti.

Česká republika si za rok 2015 z dosavadních dat udržuje sedmé místo v míře zaměstnanosti 20–64letých mezi členskými zeměmi Evropské unie. Zde je zajímavý vysoký rozdíl mezi muži a ženami. V ČR je vysoký podíl zaměstnaných mužů oproti míře zaměstnanosti žen, která je spíše na úrovni průměru EU. Povaha nezaměstnanosti žen v České republice má dlouhodobý charakter a pracovní uplatnění je stále více závislé na věku, rodinné situaci, vzdělání a jejich vzájemných vazbách. Vysoké rozdíly zaznamenávají také v Itálii, Řecku a Rumunsku.

Zaměstnanci na dobu určitou jako % z celkového počtu zaměstnanců

Zdroj: Eurostat

Zaostřeno na ženy, na muže

Již po šestnácté v řadě vydává ČSÚ publikaci zaměřenou na porovnání rozdílů mezi ženami a muži v nejrůznějších oblastech života moderní společnosti. Statistické zkoumání informací tříděných podle pohlaví slouží k naplnění řady cílů. Rozdíly mezi muži a ženami jsou záležitostí nejen fyzickou, ale i kulturní a sociální. Spočívají v odlišných životních rolích a preferencích. Tyto odlišnosti se mění v prostoru a čase a mnohé z nich mohou ženám či mužům komplikovat život nebo dokonce znamenat jejich diskriminaci.

Marek Řezanka, oddělení pracovních sil, migrace a rovných příležitostí

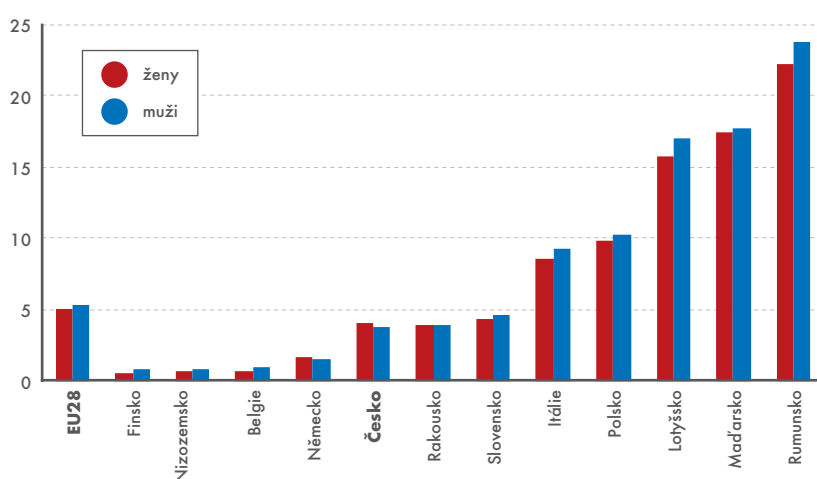
Mezi základní principy demokratického státu patří požadavek vytvářet všem jeho občanům rovné příležitosti k uskutečnění jejich životních aspirací, a to bez ohledu na fakt, zda je daný občan ženou či mužem. Statistické údaje zde mohou sloužit dvojnásobem: zaprvé jako podklad pro navrhování příslušných opatření, jako opora pro rozhodování vlády ČR a zákonodárců, zadruhé pak jako popis a kontrola toho, jak se daří princip rovných příležitostí obou pohlaví naplňovat v praxi.

Vydáním publikace mimo jiné ČSÚ plní ustanovení bodu 7.3 usnesení vlády č. 456/2001 ze dne 9. května 2001 Aktualizace opatření o plnění priorit a postupů vlády při prosazování rovnosti mužů a žen, kterým vláda ČR uložila ČSÚ pravidelné publikování statistických dat o ženách a mužích.

Údaje končí rokem 2014

Letošní vydání publikace Zaostřeno na ženy, na muže přináší aktualizované statistické informace získané ze statistických šetření v časové řadě, jež končí zpravidla rokem 2014. Stejně jako v minulém ročníku v publikaci nalezneme ve všech kapitolách vybrané tabulky mezinárodního srovnání. Kromě aktualizace časových řad došlo i k některým dalším změnám. Některé tabulky byly upraveny či přidány, jiné vypuštěny, v některých případech byla změněna a doplněna metodika k prezentovaným údajům. Zejména v kapitole Zdraví do-

Závažná deprivace v oblasti bydlení v roce 2013 mezinárodní srovnání (v %)

Zdroj: Eurostat

šlo k redukci datových výstupů, neboť některé údaje nebyly k dispozici. Změny v metodologii se potom dotkly kapitoly Práce a mzdy. Ročenka Zaostřeno na ženy, na muže 2015 přináší mimo jiné nové tabulky za mezinárodní srovnání. Podívejme se tedy na některé oblasti právě z hlediska geografického.

Závažná deprivace v oblasti bydlení

Ukazatel závažné deprivace v oblasti bydlení vyjadřuje podíl osob v domácnostech, kde se vyskytují problémy v bydlení (přelidněnost domácnosti spolu s minimálně jedním z následujících znaků: prosakující střechou, chybějící vanou nebo sprchou i WC v bytě, nedostatkem světla v bytě) na celkovém počtu osob.

Ženy i muži v České republice vykazují o něco málo lepší poměry, než představuje průměr za evropskou osmadvacítku. Zde je deprivováno zhruba pět procent žen i mužů v celé populaci. V České republice pak touto deprivací trpí 4,1 % žen a 3,8 % mužů. Podobně jako Česká republika jsou na tom ještě například Slovensko nebo Rakousko. Nejlepší situace v oblasti bydlení byla zjištěna na severu Evropy, ve Finsku, v Nizozemsku či v Belgii. Naproti tomu některé středoevropské a východoevropské země – Lotyšsko, Maďarsko a Rumunsko – vykazují deprivaci poměrně značnou. Maďarsko navíc od roku 2010 na hodnotách okolo 17 % stagnuje a nedochází zde ke klesajícímu trendu jako například v Polsku. V Rumunsku bylo v roce 2003

v oblasti bydlení deprivováno 22 % žen a 24 % mužů.

Ve většině zemí je zjištěna deprivace v oblasti bydlení u obou pohlaví víceméně shodná. V Rumunsku a v Lotyšsku byla deprivace u mužů o zhruba 1,5 p. b. vyšší než u žen.

Smrtelné pracovní úrazy

Smrtelné pracovní úrazy postihují zejména muže. Je to dáno tím, že muži vykonávají častěji těžká a nebezpečná zaměstnání, při nichž může dojít k vážné újmě na zdraví včetně smrtelných zranění.

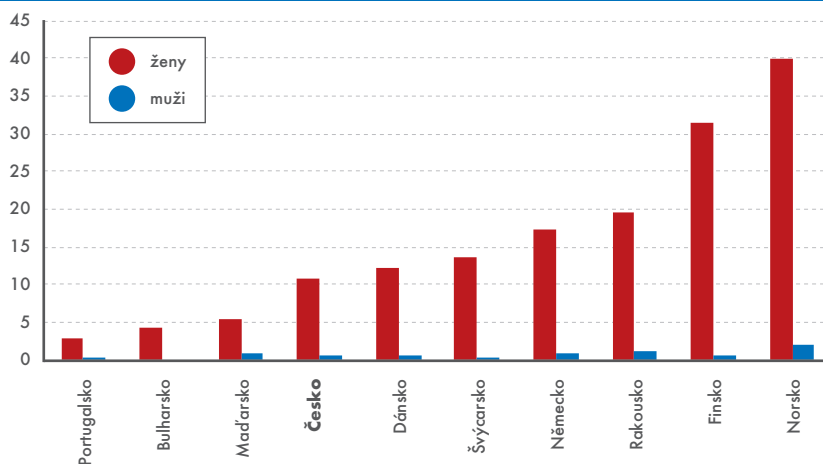
Smrtelný pracovní úraz je definován jako úraz, který vede ke smrti oběti během prvního roku od nehody. Současně je třeba si uvědomit, že v jednotlivých zemích se tato doba liší: ten samý den (Nizozemsko), do 30 dnů (Německo), během 1,5 roku (Španělsko), žádný limit není stanoven v Belgii, Řecku, Francii, Itálii, Lucembursku, Rakousku, Švédsku a Norsku.

Průměr za evropskou osmadvacítku představuje 0,3 smrtelných pracovních úrazů na 100 tis. žen a 3,8 smrtelných pracovních úrazů na 100 tis. mužů.

Česká republika zaznamenala na 100 tis. žen pouze 0,1 a na 100 tis. mužů 4,8 smrtelných pracovních úrazů.

Nejlepší situací v oblasti pracovních úrazů se v roce 2012 (kdy jsou data za mezinárodní srovnání k dispozici) mohly pochlubit státy: Nizozemsko, Švédsko a Německo. Naopak situace v Lotyšsku, Litvě či Rumunsku

Oběti znásilnění na 100 000 obyvatel podle pohlaví v roce 2013 – mezinárodní srovnání (v %)

Zdroj: Eurostat

je značně neutěšená. Na 100 tis. mužů zde připadá více než 10 smrtelných pracovních úrazů. Nejvíce jsou smrtelnými úrazy ohroženy ženy v Litvě (0,8 smrtelných pracovních úrazů na 100 tis. žen).

Oběti znásilnění

Oběti znásilnění jsou z drtivé většiny ženy. Ale ani znásilnění mužů není jevem ojedinělým. U následujícího mezinárodního srovnání se vychází z klasifikace ICCS UNDOC (International Classification of Crime for Statistical Purposes, United Nations Office on Drugs and Crime). Než přejdeme k samotným číselným údajům, uvědomme si, že jednotlivé státy se liší mírou zjištěných případů. Některé země, kde to vypadá, že ke znásilnění tolik nedochází,

mohou ukrývat celou řadu nenahlášených případů. Mezi státy, kde je třeba počítat s latentními případy znásilnění, se řadí i Česká republika.

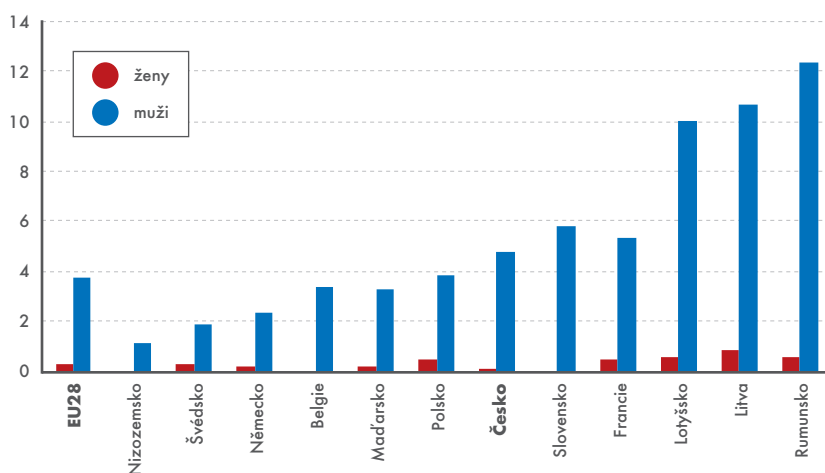
Například ve Švédsku je již několik let vyvíjena snaha přimět oběti, aby znásilnění hlásily. A zajistit takové podmínky, jež pro ně nebudou dehonostující. Najdeme zde zákony, které definují znásilnění v širším kontextu. Za jedno znásilnění počítají jeden akt sexuálního násilí, zatímco v jiných zemích budou ženu, kterou několik let znásilňoval její manžel, počítat jako jeden případ. Toto bychom samozřejmě v případě mezinárodního srovnání měli zohlednit.

K zemím, kde na 100 tis. žen připadá nejméně znásilněných, patří Portugalsko, ale i Bulharsko nebo Maďarsko. V České republice, Dánsku či Švýcarsku připadlo v roce 2013 na 100 tis. žen více než deset znásilněných. Nejvyšších hodnot dosahovaly severské země (Finsko, Norsko). V Norsku v roce 2013 připadlo 40 znásilněných na 100 tis. žen a dvě znásilnění na 100 tis. mužů. V ostatních evropských zemích jsou údaje za znásilněné muže zcela zanedbatelné.

Na příkladu statistik za znásilnění vidíme jednu věc. Země s nejvyšší hodnotou negativního jevu nemusí patřit ke státům, kde tento jev způsobuje největší problémy. Aneb je velice důležité, jak (ne)funguje celá škála dalších důležitých věcí, kam se v případě znásilnění mj. řadí důvěra v policii a míra nahlašování trestných činů.

Více na <http://bit.ly/1o68jLk>.

Smrtelné pracovní úrazy na 100 000 obyvatel podle pohlaví v roce 2012 – mezinárodní srovnání (v %)

Zdroj: Eurostat

RYCHLÉ INFORMACE

ÚNOR 2016

po	1	Zemědělství (4. čtvrtletí 2015)
út	2	
st	3	Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2015)
čt	4	
pá	5	Maloobchod (prosinec 2015)
so	6	
ne	7	Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (5. kalendářní týden 2016)
po	8	
út	9	Zahraniční obchod (prosinec 2015)
st	10	Stavebnictví (prosinec 2015) Průmysl (prosinec 2015)
čt	11	
pá	12	Cestovní ruch (4. čtvrtletí 2015) Služby (4. čtvrtletí 2015)
so	13	
ne	14	Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (6. kalendářní týden 2016)
po	15	
út	16	Indexy spotřebitelských cen – inflace (leden 2016)
st	17	
čt	18	
pá	19	Předběžný odhad HDP (4. čtvrtletí 2015)
so	20	Indexy cen vývozu a dovozu (prosinec 2015)
ne	21	
po	22	Šetření průměrných cen vybraných výrobků – potravinářské výrobky (únor 2016)
út	23	
st	24	Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (7. kalendářní týden 2016)
čt	25	
pá	26	23. Indexy cen výrobců (leden 2016)
so	27	
ne	28	Konjunkturální průzkum (únor 2016)
po	29	
		Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (8. kalendářní týden 2016)

VYBRANÉ VÝSTUPY ČSÚ

Ekonomické výsledky pojišťoven, zajišťoven, penzijních společností a fondů – 2012 až 2014

Publikace obsahuje údaje o zaměstnanosti a mzdách, vybrané ukazatele finančního hospodaření, informace o předepsaném hrubém pojistném a vyplaceném pojistném plnění.

[elektronická verze](#)

Informační ekonomika v číslech – 2015

Titul je základním datovým přehledem o rozvoji informační a digitální ekonomiky v ČR v porovnání s ostatními státy EU. Zahrnuje především data o investicích, produkci a zahraničním obchodě v oblasti informačních a komunikačních technologií včetně údajů o IT odbornících a ICT sektoru.

[tištěná a elektronická verze](#)

Porážky hospodářských zvířat – prosinec 2015

Publikace přináší údaje o porážkách hospodářských zvířat za měsíc a od počátku roku v členění podle druhů, dále počty poražených zvířat, celkovou a průměrnou živou hmotnost, celkovou a průměrnou jatečnou hmotnost a produkci masa.

[elektronická verze](#)

Česká republika v mezinárodním srovnání – 2015

Mezinárodní srovnání České republiky s ostatními zeměmi, zejména pak se státy Evropské unie nabízí široké spektrum údajů z mnoha oblastí statistiky. Například obsahuje informace o obyvatelstvu, trhu práce, životní úrovni, národních účtech, financích, cenách, průmyslu, zahraničním obchodě, službách a životním prostředí.

[tištěná a elektronická verze](#)

Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin – 2015

Titul přináší přehled o celkové sklizni a sklizni z jednoho hektaru u jednotlivých plodin, dále o počtu ovocných stromů a sklizni ovoce v členění za zemědělství celkem a podle jednotlivých krajů. V publikaci je uveden i přehled o spotřebě hnojiv.

[elektronická verze](#)

Publikace je možné objednat e-mailem na objednavky@czso.cz, tel.: 274 052 733, **nebo zakoupit** v prodejní publikaci v Ústředí ČSÚ (Na padesátém 81, Praha 10).

Všechny tituly naleznete na www.czso.cz.

Životní podmínky seniorů v Česku a v Evropě (SILC) – 2015

Vydavatel: Český statistický úřad

Publikace, kterou na svých internetových stránkách zveřejnil Český statistický úřad 1. února 2016, podrobně rozebírá problematiku životních podmínek seniorů. Vychází ze šetření životních podmínek (SILC). Tituly o seniorech jsou vždy zaměřeny na jiné téma, letos byla zpracována problematika životních podmínek jejich domácností.

Hranice chudoby je relativní pojem

Nízký peněžní příjem v jedné zemi může představovat ve druhém státě bohatství. Například Lucemburčan v důchodu s příjmy na hranici chudoby by si žil v České republice velmi dobře, zatímco Čech s příjmy na hranici chudoby

by v Lucembursku živořil, ale v Bulharsku nebo v Rumunsku by si mohl žít velmi slušně. Tento fakt vyplývá z tabulky příjmů na hranici chudoby v PPS (pozn. red.: zkratka z anglického pojmu the purchasing power standard, což je umělá měna vytvořená Eurostatem, která umožňuje porovnávat příjmy obyvatel různých zemí Evropy).

Hranice chudoby není jediným kritériem pro porovnání situace domácností a jednotlivců. Riziko chudoby nebo sociálního vyloučení počítá s celkem třemi kritérii, tj. s příjmovou chudobou, materiální deprivací a nízkou pracovní intenzitou.

Jaký je peněžní příjem obyvatel podle věku, se dozvíte v první kapitole publikace. Důchodci patří mezi skupinu obyvatel v České republice s nižšími příjmy.

Druhá kapitola porovnává příjmy na hranici chudoby v PPS a eurech v zemích Evropské unie.

Možnost vytápět si svůj byt

Třetí kapitola publikace o seniorech ukazuje, k jaké hodnotě se lze dopracovat u domácností 65 a víceletých jednotlivců, zvýší-li se hladina příjmové chudoby o 10 % mediánového ekvivalizovaného disponibilního příjmu.

Obsahem poslední kapitoly je porovnání domácností seniorů ze států Unie z hlediska možnosti dostatečně vytápět své bydlení.

Více informací o životních podmínkách domácností seniorů se dočtete v publikaci, kterou najdete na <http://bit.ly/1QDWRQ0>. ■

Život cizinců v ČR 2015

Vydavatel: Český statistický úřad

Již poněkoličtější v řadě vydává ČSÚ publikaci Život cizinců v ČR, která doplňuje ročenku Cizinci v České republice. Letos je zaměřena na cizince třetích zemí s povoleným přechodným pobytem podle účelu tohoto pobytu. Více v tématu vydání a na <http://bit.ly/1SVANUo>. ■

Malý lexikon obcí České republiky 2015

Vydavatel: Český statistický úřad

Titul, který obsahuje souhrnná data o ČR, vychází zároveň v angličtině. Jeho anglický název zní: Small Lexicon of Municipalities of The Czech Republic 2015. Na jeho přípravě se podílel odbor informačních služeb ČSÚ. Více na <http://bit.ly/1o1W2qX>. ■

Informační a komunikační technologie v podnikatelském sektoru za rok 2015

Vydavatel: Český statistický úřad

Data uvedená v této publikaci vycházejí z výsledků ročních statistických šetření ČSÚ o využívání ICT v podnikatelském sektoru v ČR. Toto šetření se provádí od roku 2003 a výsledky jsou srovnatelné s obdobnými šetřeními v EU28. Více na <http://bit.ly/1Pwm3sO>. ■

Všechny tituly si můžete vypůjčit (a některé zakoupit) v Ústřední statistické knihovně a prodejně ČSÚ. Více na library.czso.cz.

DATA DRIVEN JOURNALISM

@ddjournalism

Datová žurnalistika pracuje zejména s velkými objemy dat, které zpracovává novými technologiemi a předkládá je čtenářům ve

srozumitelné formě. Sledování twitterového účtu DataDrivenJournalism je pro fanoušky tohoto nového fenoménu takřka povinností.

WEBOVÉ STRÁNKY

INFOGRAFIKA: VIZUALIZACE ÚDAJŮ O DATU NAROZENÍ

Obyvatelé Anglie a Walesu mohou díky vizualizaci údajů o počtech narozených v jednotlivých dnech rychle zjistit, kolik osob slaví narozeniny ve stejný den jako oni sami. Z grafiky je zřejmé, že nejvíce dětí se v letech 1995–2014 narodilo ve druhé polovině září a na začátku října. To znamená, že nejvíce dětí je počato ve dnech okolo vánočních svátků.

Více na <http://bit.ly/1UG5F9f>

WEBOVÉ STRÁNKY

DESTATIS: STATISTICKÉ ÚDAJE O UPRCHLÍCÍCH – NĚMECKO

Německý statistický úřad vydal na svých webových stránkách souhrnné statistické údaje o uprchlících. Najdete zde data o migraci, cizincích, obyvatelstvu, dále o mikrocenzu o obyvatelích s původem v zahraničí, sociální statistiky a další zajímavé informace.

Více na <http://bit.ly/1nRDOMn>

KNIHA

POPULAČNÍ ATLAS NEPÁLU

Jaký je Nepál? Na tuto otázku vám na 379 stranách pomůže odpovědět zajímavá publikace Populační atlas Nepálu. Titul přehledně v podobě kartogramů a kartodiagramů podrobně zachycuje různé aspekty života v tomto státě, který se nachází v samotném srdci Himálaje. Většina publikovaných údajů jsou se sčítání lidu v roce 2011. Nejnovější čísla pak pocházejí z roku 2014.

Více na <http://cbs.gov.np/atlas/>

VDB V NOVÉM KABÁTĚ

Český statistický úřad ve druhé polovině loňského roku nahradil původní verzi veřejné databáze (VDB) novou verzí a tu zveřejnil na adrese <https://vdb.czso.cz>.

Široká nabídka

Díky veřejné databázi se uživatelé mohou okamžitě dostat k nejnovějším údajům z 30 tematických oblastí, mezi kterými nechybí obyvatelstvo a výsledky Sčítání lidu, domů a bytů, zaměstnanost a mzdy, vývoj cen a inflace nebo makroekonomické ukazatele. Vybírat mohou

z nabídky více než tisíce připravených výstupů. A koho neláká prohlížet si statistické tabulky, může si zvolit zobrazení v grafu nebo mapce.

Vše o mém území

K novinkám v nové verzi patří připravené profily území. Informace o mém kraji, okrese nebo obci láká stále velké množství uživatelů. Záložka Vše o mém území umožňuje zobrazit výsledky městské a obecní statistiky nebo údaje posledního populačního sčítání.

Moje tabulka

Kreativní uživatelé si mohou vytvořit vlastní výstup z 600 mil. uložených statistických údajů. Stačí, když si vyberou požadované ukazatele, území a určité období, a vše se jim promítne do tabulky. Pokud se uživatel zaregistruje, může si ji uložit mezi své oblíbené dotazy.

Ukazatel	2010	2011	2012	2013	2014
Čistá reprodukční	1 033 004	4 200 000	400 000	100 000	100 000
Region rozvoje	620 000	1 000 000	500 000	100 000	100 000
Region území	400 000	400 000	400 000	400 000	400 000
Region sociální	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
Region ekonomický	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
Region kulturní	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Region zdravotní	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000
Region environmentální	12 500	12 500	12 500	12 500	12 500
Region sociálně ekonomický	6 250	6 250	6 250	6 250	6 250
Region sociálně kulturní	3 125	3 125	3 125	3 125	3 125
Region sociálně ekonomicko-kulturní	1 562	1 562	1 562	1 562	1 562
Region sociálně ekonomicko-kulturní environmentální	781	781	781	781	781
Region sociálně ekonomicko-kulturní environmentální zdravotní	390	390	390	390	390
Region sociálně ekonomicko-kulturní environmentální zdravotní ekonomický	195	195	195	195	195
Region sociálně ekonomicko-kulturní environmentální zdravotní ekonomický kulturní	97	97	97	97	97
Region sociálně ekonomicko-kulturní environmentální zdravotní ekonomický kulturní zdravotní	48	48	48	48	48
Region sociálně ekonomicko-kulturní environmentální zdravotní ekonomický kulturní zdravotní ekonomický	24	24	24	24	24
Region sociálně ekonomicko-kulturní environmentální zdravotní ekonomický kulturní zdravotní ekonomický kulturní	12	12	12	12	12
Region sociálně ekonomicko-kulturní environmentální zdravotní ekonomický kulturní zdravotní ekonomický kulturní zdravotní ekonomický kulturní	6	6	6	6	6

Více na <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>

Procentní bod a procento

V analýzách a komentářích se tu a tam objevuje pojem „procentní bod“. Mnoho z nás se s tímto termínem ve škole nikdy nesešlo, a tak jej často mylně pokládáme za procento v domnění, že se jedná o jeho synonymum. Procentní bod (obvykle vyjadřován zkratkou **p. b.**) je však něco docela jiného než procenta (vyjadřovaná znakem %).

Procenta používáme obvykle buď k popsání vývoje nějakého ukazatele, například: průmyslová produkce vzrostla v roce 2015 o 4 %, anebo k vyjádření podílu části na celku, například: podíl orné půdy na celkové rozloze ČR se pohybuje okolo 38 %. Lze najít samozřejmě i zcela jiné příklady použití procent, ale pro nás je toto vysvětlení momentálně dostačující.

Procentní body naopak používáme většinou k vyjádření vývoje ukazatele, který už je v procentech vyjádřen. A to jak v případě, že se jedná o ukazatel vývoje, například: v roce 2015 růst průmyslové produkce zpomalil o 1 p. b., z 5 % v roce 2014, tak i v případě podílu, například: od roku 1989 se podíl orné půdy snížil o 3 p. b., z původních 41 % v roce 1989.

Jak je vidět, procentní bod je možné používat v rozmanitých statistikách. Není výsadou omezeného okruhu statistik. Jedná se o zcela obecné číselné porovnání, které může být použito kdekoliv, pokud je tak učiněno správně.

Na příkladu nezaměstnanosti (vyjádřen podílem nezaměstnaných) si ukážeme, jak se s procentními body

Nezaměstnanost (ukázka použití procent a procentních bodů)

	Počet obyvatel (15 až 64 let)	Počet nezaměstnaných	Podíl nezaměstnaných (nezaměstnanost)	Vývoj nezaměstnanosti (v %)	Vývoj nezaměstnanosti (v p. b.)
Leden	100	10	+10,0 %		
Únor	100	12	+12,0 %	+20,0 %	+2,0 p. b.

Zdroj: ČSÚ

pracuje a k jakým chybným závěrům můžeme dojít, pokud nejsou procentní body použity nebo pochopeny správně.

Představme si městečko, ve kterém žije 100 obyvatel ve věku 15 až 64 let. Z nich bylo v lednu 10 nezaměstnaných. Podíl nezaměstnaných byl tedy 10 % (10/100). O procentních bodech ale zatím nepadlo ani slovo.

V únoru se v našem městečku při stejném počtu obyvatel zvýšil počet nezaměstnaných na 12 osob. Podíl nezaměstnaných tedy dosáhl 12 % (12/100). Porovnání nezaměstnanosti v lednu (10 %) a únoru (12 %) svádí ke konstatování, že nezaměstnanost vzrostla o 2 % (z 10 % na 12 %). Taková úvaha by ale byla chybná.

Ve skutečnosti totiž nezaměstnanost **vzrostla o 20 %**, protože z 10 nezaměstnaných bylo v únoru 12. S ohledem na fakt, že se počet obyvatel městečka nezměnil, můžeme k výsledku (20 %) dojít dvěma způsoby. Zprvu: porovnáním počtu nezaměstnaných 12/10, zadruhé: porovnáním podílu nezaměstnaných 12 % / 10 %. Pokud by počet obyvatel městečka stejný nezůstal, pak by bylo

možné vypočítat vývoj nezaměstnanosti v procentech pouze z porovnání nezaměstnanosti (12 % / 10 %), nikoliv z počtu nezaměstnaných.

Početně mnohem jednodušší cesta k vyjádření vývoje nezaměstnanosti je využití procentních bodů: nezaměstnanost **vzrostla o 2 p. b.** Byla 10 % a teď je 12 %, takže rozdílem jsou dva procentní body (12 %–10 %). Že je to snadné? Ano, to je. Prostě jen odečteme ukazatele v procentech (v procentním vyjádření) od sebe a dostaneme rozdíl v procentních bodech.

Musíme si však zapamatovat jedinou věc, že při statistických srovnáních stejně jako při pití alkoholu musíme znát míru. Změna o 2 procentní body může znamenat něco docela jiného, když se ukazatel pohybuje okolo 50 % (a změní se na 52 %), než když máme ukazatel okolo 2 % (a zvýší se na 4 %). V takovém případě nám samotné srovnání v procentních bodech (mezi ukazateli) mnoho neprozradí.

Procentní body můžeme potkat také v případě příspěvků k růstu, ale o tom zase někdy jindy.

Tereza Košťáková,
vedoucí oddělení čtvrtletních odhadů

**ČESKÝ
STATISTICKÝ
ÚŘAD**

Statistika&My

Měsíčník Českého statistického úřadu 02/2016
Ročník 6, vychází 10x ročně
Adresa redakce: Český statistický úřad,
Na padesátém 81, 100 82 Praha 10
telefon: 274 054 248, e-mail: redakce@czso.cz

Jakékoli užití části nebo celku zde publikovaných informací je možné pouze za předpokladu uvedení zdroje (časopis ČSÚ Statistika&My).

Redakce: Michal Novotný (šéfredaktor),
Alena Géblová (vedoucí redaktorka),
Petra Báčková, Jan Ernest, Dalibor Holý, Eva Kačerová,
Tomáš Mládek, Marek Rojíček
Redakční rada: Ing. Josef Vlášek (předseda),
Ing. Michal Novotný (místopředseda),
Ing. Eva Bartoňová,
doc. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D.,
Mgr. et Mgr. Alena Géblová,
RNDr. Michaela Kleňhová,
Ing. Petra Kuncová,
prof. Ing. Iva Ritschelová, CSc., FEng.,
Ing. Marek Rojíček, Ph.D.,

Egor Sidorov, Ph.D.,
Bc. Jana Slavníková,
Mgr. Irena Stupňánková,
Ing. Pavla Trendová
Grafická úprava: Tomáš Kubašta
Infografika: Veronika Wölfelová
Jazyková korektura: Věra Hrušková
Fotografie: archiv ČSÚ, shutterstock.com
Tisk: Jiří Bartoš – SLON, spol. s r.o.
Vydavatel: Český statistický úřad
www.statistikaamy.cz
ISSN 1804-7149
ev. č. MK ČR E 19925

NA TABLETU I V MOBILU

statistikaamy.cz

ZLATÝ
STŘEDNÍK
2014

1. MÍSTO

PRKlub

APLIKACE CZstat

CHCETE MÍT INFORMACE O ČESKÉ REPUBLICCE STÁLE PO RUCE?
STÁHNĚTE SI APLIKACI CZSTAT PRO IOS NEBO ANDROID

apple.co/1PsE9ww

bit.ly/1PsDPhc